ΕΤΟΣ Ι. ΑΡΙΘ. 24.

ΙΩΝΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ.

ΣΜΥΡΝΗ, τῇ 21 Σεπτεμβρίου, 1851.

Ο ΚΑΛΟΣ ΠΛΟΥΣ.

(Συνέχεια Ἀριθ: 22.)

—o—

Ἐπεσκέφθην τροχάδην τὰ κυριώτερα τῆς Σμύρνης Σχολεῖα, ἐν οἷς προέχει, ὥς τι Γυμνάσιον, ἡ λεγομένη Εὐαγγελικὴ Σχολή. Οἰκοδομὴ λιθόκτιστος, ὁπωσοῦν μεγάλη, στερεὰ καὶ ὡραία, πλὴν ἀτελῶς σχεδιασμένη καὶ στενὴ καὶ ἐλλειπής. Αὐτὴ καθ' ἡμᾶς ὤφειλε νὰ κατέχῃ πᾶσαν τὴν μεταξὺ τῶν δύω πλησιοχώρων Ἐκκλησιῶν Ἁγίας Φωτεινῆς καὶ Ἁγίου Γεωργίου γῆν, ἵνα ἔχῃ πλατυτέραν αὐλὴν, πλειότερα καὶ εὐρυχωρότερα δωμάτια διὰ τὰς παραδόσεις, καὶ τινὰ διὰ κατοικίαν τῶν ἀγάμων Διδασκάλων καὶ τῶν πτωχῶν μαθητῶν, συζώντων, εἰ δυνατὸν, κοινοβιακῶς κατὰ τὴν παλαιὰν τῆς Σχολῆς κατάστασιν, ἵνα γίνηται καὶ πλείων ὁ ἀπ' αὐτῆς καρπός. Ἔπειτα τοιαύτη Σχολὴ ἐν τοιαύτῃ Κοινότητι ὤφειλε νὰ ἔχῃ καὶ μεγάλην Βιβλιοθήκην, πλουτιζομένην ἐπιμελῶς ἑκάστοτε ἔκ τε προσφορῶν καὶ ἐξ ἀγορῶν, ἵνα ὠφελῇ τοὺς διδασκάλους, τοὺς μαθητὰς καὶ πάντας τοὺς λογίους τῆς Σμύρνης, οἵτινες τὸ συγγράφειν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν γλῶσσαν παντοῖα πονήματα, πρέπει νὰ θεωρῶσιν, ὡς τινα βιομηχανίαν ἀναγκαιοτάτην τοῦ ἔθνους, ἁρμόζουσαν μεγάλως εἰς τοὺς Σμυρναίους καὶ ὠφέλιμον καὶ ἔντιμον πρὸς τὸ ἔθνος, ἰδίως δὲ τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν λοιπὴν Μικρὰν Ἀσίαν.

Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι διὰ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀναγκαίου τούτου καταστήματος καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἐν αὐτῷ Βιβλιοθήκης, πρέπει νὰ ὑπάρχωσι πλειότεροι πόροι σταθεροὶ ἐκ συνεισφορῶν, προσφορῶν καὶ ἀφιερωμάτων μερικώτερον μὲν τῶν Σμυρναίων, γενικώτερον δὲ τῶν ἁπανταχοῦ εὐκαταστάτων καὶ εὐπροαιρέτων ὁμογενῶν καὶ φιλοσμυρναίων ἀλλογενῶν. Τοῦτο δὲ καταρθόνουσιν εὐκόλως οἱ Ἔφοροι τῆς Σχολῆς, ὅταν θέλωσιν, ἐὰν μόνον ἐπιμεληθῶσιν εὐτόλμως πάντα τὰ πρὸς τὸ αἴσιον τοῦτο ἀποτέλεσμα συντείνοντα μέσα, συμπράξει καὶ τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τῶν Δημογερόντων καὶ τῶν ἄλλων τοῦ τόπου προκρίτων. Τὰ καλὰ κόπῳ κτῶνται· οἱ δὲ Σμυρναῖοι ἀγαπῶσι μὲν τὰ καλὰ, οὐχὶ δὲ μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ μόχθου, ἑλληνίζοντες μὲν κατὰ τὸ πρῶτον, βαρβαρίζοντες δὲ κατὰ τὸ δεύτερον, διότι ὁ γνήσιος Ἑλληνισμὸς εἶναι φίλος τῶν καλῶν πρόθυμος, εὔτολμος, ἐπιχειρηματικὸς καὶ κατορθωματικός.

Μετὰ τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολὴν εἶδον ἐκ τοῦ πλησίον τὸ καρασιακὸν σχολεῖον τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, κτίριον ἀνεπιτήδειον εἰς θέσιν ἐπιτηδείαν. Τὸ κτίριον τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἦναι ὑψηλότερον, πολυδωμότερον καὶ μετὰ προδόμου σκεπασμένου κατὰ τῆς ἐπηρείας τῶν βροχῶν καὶ τοῦ ἡλίου. Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες καὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν οἱ Ἴωνες, ἐξ ὧν κατάγονται οἱ Σμυρναῖοι, ἦσαν φιλόκαλοι μὲν καὶ πλούσιοι εἰς τὰ κοινὰ κτίρια, ἀφιλόκαλοι δὲ καὶ πτωχοὶ εἰς τὰ μερικά· διὰ τοῦτο ἤκμασαν καὶ ἐφημίσθησαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καταλιπόντες καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν εὐδοξίαν ταύτην καλλίστην καὶ ὠφελιμωτάτην κληρονομίαν. Οἱ δὲ νῦν Σμυρναῖοι ἐξ ἐναντίας φαίνονται φιλοκαλώτατοι καὶ πλούσιοι μὲν εἰς τὰ μερικὰ καὶ ἰδιαίτερα κτίρια, μὴ τοιοῦτοι δὲ εἰς τὰ κοινὰ, ὅπερ βαρβαρικὸν καὶ βλαβερὸν καὶ ἄδοξον. Οἱ Σμυρναῖοι ἐδῶ δὲν δύνανται νὰ προφασισθῶσιν, ὅτι ἔχουσι λαὸν ὀλίγον καὶ ἀπειρόκαλον, οὔτε κἀνὲν ἐμπόδιον παρὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ τόπου, ἥτις, καλῶς καὶ συνετῶς πράττουσα, ὑπόσχεται σήμερον εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὴν Χριστιανικοὺς λαοὺς πᾶσαν δικαιοσύνην καὶ εὐκολίαν εἰς τὸ εὖ ἔχειν αὐτῶν.

Τὴν νύκτα συμπεριπατῶν εἰς τὸν αἰγιαλὸν μετά τινων λογίων καὶ ἐμπόρων Σμυρναίων ἤκουσα παρ' αὐτῶν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν Σμύρνῃ καὶ ἄλλα Σχολεῖα κορασίων καὶ ἀρρένων, καλῶς συντηρούμενα ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν, εἰς δὲ τὰ χωρία ἐπικρατεῖ ἀπαιδευσία φρικαλέα, ἐξαιρουμένου μόνου τοῦ χωρίου Γωνίας, ὅπου προέχοντος τοῦ ἀξιοτίμου ἐμπόρου κυρίου Δημητρίου Ἀμαρᾶ ὑπάρχουσι δύο Σχολεῖα, κατεσκευάσθησαν ὑδραγωγεῖα καὶ κρῆναι, καὶ νῦν ἀνοικοδομεῖται λαμπρῶς ἡ αὐτόθι Ἐκκλησία.

Οἱ Σμυρναῖοι παραπονοῦνται, καὶ δικαίως, κατὰ τῆς προσηλυτικῆς ἐπιθέσεως τῶν ἑτεροδόξων Λατίνων καὶ Διαμαρτυρομένων, μάλιστα τῶν πρώτων, οἵτινες ἀνοήτως μὴ καταδεχόμενοι νὰ λέγωνται Ἕλληνες καὶ Γραικοί, καί τοι ἑλληνίζοντες κατὰ γέννησιν καὶ γλῶσσαν καὶ διάνοιαν ὁπωσδήποτε, ὡς ἐὰν ὁ παπισμὸς ἦτο πατρὶς καὶ ἐθνικότης, ἐνοχλοῦσιν ἀπαύστως κατὰ καιρὸν τοὺς ὀρθοδόξους συμπολίτας αὐτῶν, παρακινούμενοι εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ σκανδαλοποιοῦ αὐτῶν ἱερατείου, ἔχοντος κατὰ τὴν χρείαν τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν ὁμοδόξων Προξενείων. Ὅμοια παράπονα ἔχουσιν ὡς λέγεται κατὰ τῶν Λατίνων καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων οἱ Ἀρμένιοι καὶ ἐδῶ, ὡς καὶ ἀλλοῦ, πάσχοντες παρ' αὐτῶν τὰ αὐτά, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες. Τοὺς Ἕλληνας μάλιστα ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνήσυχος Παπισμὸς ἀποστρέφεται καὶ κατατρέχει πολυτρόπως πλέον παρὰ τοὺς Ἀρμενίους, ἐλπίζων νὰ ἐξαπατήσῃ καὶ σύρῃ κατ' ὀλίγον εἰς τὴν πλάνην τοὺς τελευταίους τούτους ὡς δῆθεν ἀμαθεστέρους καὶ ἀδυνατωτέρους.

Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀρμενίων Χριστιανῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας δὲν ἀκούονται ποτὲ σκάνδαλα προσηλυτικά, οὔτε ἄλλαι διαφοραί, εἰμὴ ἐνιαχοῦ ἐνίοτε διὰ τὰ προσκυνήματα ἢ ἄλλα Ἐκκλησιαστικὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων, ἀντιποιούμενα παραδόξως καὶ βιαίως ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων. Τὰ δύω ταῦτα ἔθνη, ὄντα ἔκπαλαι συγγενικὰ, φιλικὰ καὶ αὐτόχθονα ἐν τῇ Ἀσίᾳ συμφέρει νὰ συζῶσιν ἐν ἁρμονίᾳ καὶ ἀγάπῃ ἀδελφικῇ, σχετιζόμενα ἔτι πλέον καὶ διὰ τῶν ἐπιγαμιῶν, διότι δὲν ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν κἀμμία δογματικὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ θρησκευτικὸν, ἀλλὰ μόνον διαφορὰ γλώσσης καὶ τινων Ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων. Ἡ ἕνωσις αὕτη ἁρμόζει καὶ ὠφελεῖ ἔτι πλέον διὰ τὰς γινομένας καὶ γενησομένας προσβολὰς κατ' ἀμφοτέρων ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων, ὄντων πολλαχῶς ἰσχυρῶν καὶ σοφωτέρων περὶ τὸ ἀποπλανᾶν καὶ σκανδαλίζειν.

Παρὰ τῶν Σμυρναίων ἐμπόρων ἤκουσα, ὅτι τὸ ἐμπόριον σήμερον δὲν ἀκμάζει, ὡς ἄλλοτε, διὰ τὰς συμβάσας ἀπὸ τῶν ἐμπρησμῶν μεγάλας ζημίας καὶ τὴν μετάθεσιν αὐτοῦ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἢ ἀλλαχόσε τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας. Ἴσως ἡ κυριωτέρα αἰτία εἶναι, ὅτι πᾶσαν ἰκμάδα τῆς ἐπικρατείας ταύτης, ὡς καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀποῤῥοφᾷ ἡ Εὐρωπαϊκὴ βιομηχανία, μὴ ἀκμαζούσης, ἀλλὰ ἐλαττουμένης ἑτέρωθεν τῆς γεωπονίας, τῆς μόνης, ὡς εἰπεῖν, ἀπολειπομένης τοῦ λοιποῦ βιομηχανίας εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἕπεται λοιπὸν τότε, ὅτι διὰ νὰ συντηρῶνται εὐτυχοῦντες καὶ αὐξανόμενοι ὅσον τὸ δυνατὸν οἱ ἡμέτεροι συμφέρει νὰ γίνωνται κτηματίαι καὶ γεωπόνοι καὶ κτηνοτρόφοι, ἑπομένως καὶ ὑπήκοοι τοῦ κράτους τούτου, ὠφελούμενοι καὶ ὠφελοῦντες τοὺς Ὀθωμανούς. Ἡ ὡραία Ἰωνία καὶ ἡ παμφόρος Αἰολὶς καὶ ἡ σεμνοτάτη Τρωὰς καὶ ἡ χαρίεσσα Καρία, ἔχουσι, ὡς λέγεται, πολλὰς καὶ εὐθηνοτάτας πεδιάδας, αἱ ὁποῖαι προσκαλοῦσι τοὺς νησιώτας, τοὺς Δάκωνας καὶ Ἑπτανησίους, τοὺς Θρᾴκας καὶ Θεσσαλοὺς καὶ ἄλλους κεφαλαιούχους ὁμογενεῖς, οἵτινες, ὅπου εἶναι χρεία, δύνανται νὰ ἔχωσι πολλὰς εὐκολίας προνομιακὰς παρὰ τῶν κρατούντων, ἂν ὄχι δωρεὰς, ὡς ὁ Λαμαρτῖνος ἢ ἄλλος τις ξένος τυχοδιώκτης κόλαξ καὶ μισορθόδοξος. Κατὰ τὴν ἔποψιν ταύτην πράττουσι καλῶς καὶ φιλογενῶς ὅσοι τῶν Σμυρναίων κεφαλαιούχων μετακομίζονται εἰς τὰ ἐνδότερα, ὅπως ἐπιχειρῶσιν ἐκεῖ μεγάλας καλλιεργείας, συνοικίζοντες αὐτόθι καὶ πτωχοὺς γεωργοὺς νησιώτας, ἢ ἄλλους ὁμογενεῖς διὰ τῶν ἐνόντων μέσων. Οἱ τοιοῦτοι ἀνοίγουσι νέον καὶ φυσικὸν πόρον εἰς τὸ ἔθνος προξενοῦντες ἅμα πολλὴν ὠφέλειαν εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, παρ' οὗ ἀνεμφιβόλως θέλουσιν ἔχει τιμὰς καὶ ἀμοιβὰς, καθ' ὅσον αὐτὸ ἐξημερόνεται καὶ εὐῤῥυθμίζεται.

Τὴν ἐπιοῦσαν πολὺ πρωῒ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου ἠθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ πλησιέστερον τῆς Σμύρνης Χωρίον, λεγόμενον Κουκλουτζᾶ, καὶ διελθὼν τὸ Κατάστημα καὶ τὴν Ἐκκησίαν τῶν Ἰησουΐτῶν (οἵτινες διωκόμενοι πανταχόθεν εὑρίσκονται ὅμως πανταχοῦ, μάλιστα δὲ εἰς τὰς χώρας τῶν τυφλῶν), ἔρθασα εἰς τὴν λεγομένην Νέαν συνοικίαν (Καινούργιον μαχαλᾶ), ὅπου ἔδοσα μίαν δραχμὴν καὶ ἐπέβην ὀνάριον, κεντούμενον ὑπὸ μειρακίου ὀνηλάτου. Οὕτως ἔχοντες ἐπεράσαμεν εὐθύμως μικροκαλπάζοντες καὶ κυτταζόμενοι ὑπὸ τῶν Σμυρναΐδων ἀπὸ τὰ παράθυρα τὰς λιθοστρώτους ὁδοὺς τῆς Σμύρνης καὶ τὴν καλὴν συνοικίαν τῶν Ἀρμενίων καὶ τοὺς κήπους μέχρι τῆς γεφύρας τοῦ Μέλητος, ὅπου ἐστάθην ὀλίγον, ὄχι διὰ νὰ ἴδω τὸν Ὅμηρον, ἐπειδὴ ὁ μέγας οὗτος ποιητὴς καὶ ἂν ἦτο Σμυρναῖος, δὲν ὑπάρχει πλέον ἐδῶ, ἀλλὰ διὰ νὰ ῥοφήσω καφὲ καὶ ναργιλὲ παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ τούτου, ὅπερ οἱ νέοι Σμυρναῖοι ἀστιμεύονται πλέον παρὰ τὸν θεῖον Ὅμηρον. Αὐτοῦ πλησίον εἶναι καὶ ἄλσος κυπαρίσσων ἐπὶ Ὀθωμανικῶν κοινοταφείων, κατέχων ἴσως τὴν θέσιν τοῦ Ὁμηρείου τῶν παλαιῶν. Προχωρήσαντες ἐκεῖθεν ἐπὶ ὁδοῦ λιθοστρώτου καὶ ὀλιγοθηρᾶς ἤλθομεν εἰς τὴν θέσιν τῆς παλαιᾶς, τῆς Ὁμηρικῆς Σμύρνης, κατοικουμένης τὰ νῦν σποράδην ὑπὸ Χίων γεωπόνων καὶ κτιστῶν, ὡς τινος προαστείου τῆς νῦν Σμύρνης. Μετ' οὐ πολὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἀρτεμισίαν λιμνίδα, ἐφ' ἧς ὑπάρχει τὸ Χαρτοποιεῖον, ὅπου ἤρχοντο κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν πολλαὶ Ἑλληνίδες ἐκ Σμύρνης καὶ Κουκλουζᾶ ἐργαζόμεναι εἰς αὐτὸ τὴν ἡμέραν. Ἐκεῖθεν διαβάντες ὁδὸν διωρθωμένην καὶ σχεδὸν ἁμαξωτὴν ἤλθομεν εἰς τὸν ποθεινὸν Κουκλουζᾶ, χωρίον ὡραῖον καὶ μεγάλον, κατοικούμενον ὑπὸ μόνων τῶν ἡμετέρων, κείμενον δὲ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τῆς Κορυφῆς, συνεχομένου μετὰ τοῦ ὄρους Μαστουσίας πρὸς ἀνατολάς. Ἀπὸ τοὺς περιπάτους τοῦ χωρίου τούτου εἶδον καλῶς τὴν Σμυρναϊκὴν πεδιάδα, τὸν Μελήτιον Κόλπον, ὅπου ἐκβάλλει ὁ Ἀχελῶος μικρὸς ποταμὸς κατερχόμενος ἀπὸ τοῦ Σιπύλου, καὶ τὸ ὄρος τοῦτο περίφημον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν καὶ μυθολογίαν, θρόνου τοῦ Ταντάλου καὶ τοῦ Πέλοπος. Πρὸς δυσμὰς ὁ Κουκλουζᾶς βλέπει τὰς καλὰς πεδιάδας τῆς Τήμνου καὶ τὸ Ἀχίλλειον, φρούριον ἐπιθαλάσσιον, φυλάττον τὴν εἴσοδον τοῦ Σμυρναίου Κόλπου, καὶ ἀπώτερον βλέπει τοὺς λόφους τῆς Φωκαίας καὶ τὰ ὄρη τῆς Λέσβου καὶ τὸν ὑψηλὸν ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας Μίμαντα. Κατὰ δὲ τὴν ὑπώρειαν τοῦ Σιπύλου βλέπεις καλῶς διὰ τηλεσκοπίου τὸν Σιλλυὸν ἢ Βουρνόβαν, πολίχνην πλουσίαν, κατάφυτον, ὅπου ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰς 600 οἰκογενείας τῶν ἡμετέρων καὶ ὀλίγαι τινὲς τῶν ἄλλων γενῶν.

Ἐπειδὴ εἶχον ὀλίγον καιρὸν, ἐὰν ἤθελον, νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ τὴν πολίχνην ταύτην πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἀπὸ Σμύρνην, ἔδοσα εἰς τὸν ὀνηλάτην μου ἄλλην μίαν δραχμὴν καὶ καταβὰς τὴν Κορυφὴν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὀναρίου ἦλθον μετὰ μίαν ὥραν πρὸ μεσημβρίας εἰς τὸν Βουρνόβαν. Ἀλλὰ τί νὰ ἴδῃ τις αὐτοῦ; Καλὰς μὲν οἰκίας καὶ ὀπώρας καὶ καλὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀξιολόγους ἄνδρας, ἄθλια δὲ πάντα τὰ λοιπά. Χωρὶς λοιπὸν οὐδ' αὐτοῦ νὰ σταματήσω πολὺ κατέβην ἐκεῖθεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἦλθα διὰ πορθμείου εἰς τὸ ἀτμόπλοιόν μου, τὸ ὁποῖον περὶ τὴν 4 ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἀπεχαιρέτησε τὴν Σμύρνην.

Σημειωτέον ὅτι εἶδα χθὲς καὶ τὴν Γραικικὴν Λέσχην καὶ τὸν περίπατον τῶν Σμυρναίων. Παντοῦ βλέπεις φιλοκαλίαν τινὰ καὶ ἀγαθότητα καὶ νοημοσύνην, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ματαιότητα καὶ πολυτέλειαν εἰς τὰ περιττὰ, εὐτέλειαν δὲ καὶ μικρολογίαν εἰς τ' ἀναγκαῖα καὶ ἀμέλειαν ἀσυγχώρητον εἰς τὰ κοινὰ, ὅπερ δυστυχῶς συμβαίνει καὶ ἀλλοῦ. Οἱ Σμυρναῖοι φαίνονται λαὸς ἀξιόλογος καὶ ἐκλεκτὸς, ἀλλὰ πρέπει αὐτὸς ὁ λαὸς νὰ γίνεται ὁσημέραι ἐθνικώτερος κατὰ γλῶσσαν καὶ ἦθος καὶ δραστικώτερος καὶ φιλοκοινότερος.

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΗΣΟΥΪΤΩΝ.

—

Χρόνου δὲ δραξάμενος, καὶ τὸ πάλαι μοι ὀφειλόμενον χρέος τοῖς καλοῖς Ἰησουΐταις, δεῖν ἔγνωκα σὺν τόκῳ ἀποδοῦναι. Εἰπὼν δὴ πρῶτον συντόμως λίαν, ὁποῖοί τινές εἰσιν οὗτοι, οἷς ὀφείλεταί μοι τὸ δάνειον, ἐκθήσω καὶ οἷον καὶ ὁπόσον ἦν τὸ καταθληθὲν χρῆμα, ἵνα μή τις ἀγνωμοσύνης ἡμᾶς γράψῃται, ἥττονα τοῖς δοθεῖσιν ἀποτίσαντας. Πολλῶν οὖν ὄντων καὶ διαφόρων ὀνομάτων, δι' ὧν οἱ Χριστιανοὶ κατονομάζονται, δύο μόνα τὰ κυριώτερα, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων προχείρως λεγόμενά εἰσι. Θάτερον μὲν αὐτὸ τοῦτο, Χριστιανοί, θάτερον δὲ Ναζωραῖοι· ἀλλὰ τοῦ μὲν δευτέρου τούτου, λόγος οὐδεὶς ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἐπ' ὀνειδισμῷ γὰρ δοκεῖ ἐφευρεθῆναι. Ἀρχῆθεν μὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασκάνου δαίμονος, εἰπόντος διὰ στόματος τοῦ δαιμονιζομένου πρὸς τὸν Χριστὸν, ὡς παρὰ τῷ Μάρκῳ καὶ τῷ Λουκᾷ φέρεται. « Τί ἡμῖν καὶ σὺ Ἰησοῦ Ναζαρινέ; » Ἐκ τούτου γὰρ πάντες οἱ ἕξω τῆς Χριστοῦ μάνδρας καὶ μέχρι τοῦδε, Ναζαρινοὺς ἡμᾶς καλοῦσι. Τὸ δὲ Χριστιανοὺς ἡμᾶς λέγεσθαι, καὶ λίαν ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ἐπαίνῳ εἴληπται, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἁπασῶν προσρήσεων χαίρομεν Χριστιανοὺς καλεῖσθαι. Τὸ δ' ὄνομα, πρῶτον μὲν, ὡς Πράξεις φασὶν, ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐῤῥέθη, τοῖς ἐκεῖσε Βαρνάβα καὶ Παύλου κατηχηθεῖσι μαθηταῖς. « Ἐγένετο γάρ φησι Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ δηλονότι) καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν· χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. » Ἐνθεν τοι καὶ οἱ μάρτυρες ἐταζόμενοι πρὸς τῶν τυράννων, τίνες εἶεν, Χριστιανοὺς χαίροντες ἑαυτοὺς εἶνε, ἀνωμολόγουν τὸν τρόπον οὖν τοῦτον, πάντων τῶν Εὐαγγελικῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ χαιρόντων τῷ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὀνόματι ὀνομάζεσθαι. Οὐκ οἶδα τί παθόντες, οἱ τῶν Λατίνων μοναχοὶ, τῷ ἐπισημοτάτῳ καὶ τιμιωτάτῳ τούτῳ ὀνόματι καλεῖσθαι μὴ βουλόμενοι, ἑτέροις τοῖς ἀπὸ τῶν ἐφευρετῶν τοῦ οἰκείου ἕκαστος τάγματος προείλοντο ἐπισημαίνεσθαι. Τούτους γὰρ ἰδόντες οἱ καλοὶ Ἰησουῖται, οὕτω μᾶλλον ἠρετήσαντο, ἢ ἀπὸ Χριστοῦ καλεῖσθαι. Πλεονεκτοῦσι δὲ τοὺς ἄλλους κἂν τῇ τοῦ ὀνόματος ὑπεροχῇ. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ αὐτῶν ταγματάρχου αὐτῶν Ἰγνατίου καλεῖσθαι ἀπηνήναντο· ἀπὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὀνόματος πάντας ὁρῶντες καλουμένους,

οὐδ' ἀπὸ τούτου, κοινοῦ πᾶσιν ὄντος, ἤθελον λέγεσθαι. Ἴδιον δὲ ζητοῦντες, ἀφ' οὗ ἄλλος οὐδεὶς ὀνομάζεται, τὸ Ἰησοῦς ἀπεσπάσαντο ὄνομα, καὶ ἴδιον αὐτοῖς μόνοις τοῦτο ποιησάμενοι, ἀπὸ τούτου καλεῖσθαι ἀξιοῦσιν Ἰησουῖται λεγόμενοι δηλαδή. Ὅτι δὲ περιεργότερα ἢ εὐλαβεστέρα μᾶλλον ἢ ἐπίνοια, αὐτὰ δηλοῦσι τὰ πράγματα. Ὅτι γαρ ὑπουλος καὶ ὑποκρίσεως πλήρης, οὐδεὶς τῶν καὶ μικρὰν πεῖραν λαβόντων ἀγνοεῖ. Ἐν γάρ τῷ τοιούτῳ ὀνόματι, τὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ὑποκρινόμενοι, ὑπὸ τοῦ προβάτου κώδιῳ, τὴν ἀλωπεκὴν καλύπτουσι. Δέδια δὲ μήποτε καὶ οὗτοι τοῦ μέρους ἐκείνου τυγχάνουσι, τῶν παρὰ τοῦ Σωτῆρος προαναφωνηθέντων. Ἐρωτώμενος γάρ ποτε παρὰ τῶν μαθητῶν, περὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀπεκρίνατο λέγων· « βλέπετε μήτις ὑμᾶς πλανήσῃ· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι ἐγὼ εἰμὶ ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. » Εἰ γὰρ καὶ μετάγων φαίνεται τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα, εἰς τὸ Χριστὸς, ἀλλὰ τὸ κληθὲν αὐτῷ ὄνομα ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι, τὸ Ἰησοῦς ὄνομα. Οὕτω γὰρ φέρεται παρὰ τῷ Λουκᾷ. « Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῷ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ, » ὅτε πρὸς τὴν μακαρίαν Παρθένον διαπορουμένην ἔλεγεν ὁ ἄγγελος, « μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψει ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. » Ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς τοιούτους ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος ἐλθεῖν ἔλεγεν ὁ Σωτήρ· ὅτι δ' οὗτοι ἐγγὺς τῆς τοῦ αἰῶνος συντελίας ἀνεφύησαν, οὐδεὶς ἐστιν ὅς τις οὐκ εἶδεν· ἀλλ' ἐπεὶ οὐκ ἀρκεῖν ἐδόκει τούτοις πρὸς μεγαλαυχίαν ὀνομάζεσθαι τούτῳ τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τρανώτερον συστῆσαι βουλόμενοι, ὅτι πρὸς τοῦ Ἰησοῦ ὅλως ἐπὶ τὸ κήρυγμά εἰσιν ἀπεσταλμένοι, ἑταιρείαν τοῦ Ἰησοῦ, ὑψηλοτέρῳ δῆθεν ὀνόματι, τὸ ἑαυτῶν σύστημα χαίρουσι καλεῖσθαι, διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἀκριβῶς διερευνῶντες, τὰς πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ παρ' αὐτοῦ ἐκτεθείσας προσηγορίας, καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ κέρας, ὡς ἤδη καὶ τὸ πρότερον συνθλᾶν, ἀπὸ τῶν εὐαγγελικῶν ῥημάτων ἔχομεν. Μαθητὰς γὰρ, ἀποστόλους, καὶ φίλους ἑαυτοῦ λεγομένους εὕρομεν καλεῖν τὸν Σωτῆρα τοὺς αὐτῷ ἀκολουθήσαντας. Ἑταῖρον δὲ ἄλλον οὐδένα, ὅτι μὴ τὸν γογγυστὴν ἐργάτην, καὶ τὸν μὴ ἔχοντα ἔνδυμα γάμου. Προσέτι δὲ καὶ τὸν ἑαυτοῦ προδότην Ἰούδαν.

(Ἀκολουθεῖ).

ΑΙ ΟΙΗΣΕΙΣ ΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ.

(Συνέχεια Ἀριθ. 23)

—

Εἴσελθε εἰς τὴν ἁπλουστέραν μυρεψὸν· καὶ θέλεις ἀκούσει « Ἡμεῖς οἱ ἔμποροι. » Ἀναβῆθι εἰς τὸ ἐργαστήριον πλουσίου τῶν μεταξωτῶν τεχνίτου· ἡ γυνή του θέλει σοῦ εἰπεῖ, ὅτι κάμει τὸν τραπεζίτην. Παῤῥησιάσθητι εἰς οἶκον τραπεζίτου· καὶ θέλεις εὕρει τὸ ἦθος καὶ τὸν τόνον βουλευτοῦ. Φαίνεται ὅτι ἀγνοεῖ ἕκαστος τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον ἔχει εἰς τῆς τύχης τὸν τροχὸν, καὶ ἀκαταπαύστως βιαζόμενος νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ὑψηλότερον βαθμὸν, νομίζει ὅτι κάθηται εἰς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς του θεωρεῖ.

Δουμόντης, πλούσιος ὑφασμάτων πωλητὴς, εἰς τὸν δρόμον τοῦ Σαιντονόρου, καὶ μὲ τοὺς τιμιωτέρους τῶν Παρισίων ἐμπόρους συναριθμούμενος, εἶχε δύο θυγατέρας, τὰς ὁποίας ἐξ ἴσου ἠγάπα, καὶ αἱ ὁποῖαι φθάσασαι εἰς τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν ἀρχίζει τις εἰς τὸν κόσμον νὰ γίνεται ἀξιοπαρατήρητος, ἦσαν διόλου κατὰ τὸ ἦθος διάφοροι. Ἡ πρωτότοκος, Ἀρμαντίνη ὀνομαζομένη, ἐσχάζετο ὅτι ἦτον Ἀφροδίτη κατὰ τὸ πρόσωπον, Ἥβη κατὰ τὴν τρυφερότητα ἢ χάριν, δεκάτη Μοῦσα κατὰ τὴν μάθησιν καὶ τὰ ἐξαίρετα προτερήματα. Ὅταν εἰσήρχετο εἰς ὁμήγυριν τινὰ, ἢ εἰς δημόσιον τόπον, ἐχαμήλονε πάντοτε τοὺς ὡραίους της ὀφθαλμοὺς, διὰ νὰ ἀποφύγῃ ὅλων τὰ ὄμματα, τὰ ὁποῖα, καθὼς ἐνόμιζεν, εἰς τὸ πρόσωπόν της προσηλόνοντο. Ὅταν ὡμίλει, ἐφαντάζετο ὅτι ἔφερεν ἡ φωνή της εἰς τῶν καρδιῶν τὸ βάθος συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν νὰ ἀποφύγωσιν ἦτον ἀδύνατον· καὶ ὅταν ἐξ ἀνοησίας, ἢ ἀπροσεξίας ἄφινε νὰ πέσῃ εἴς τινα ἓν μόνον βλέμμα, ἦτον πεπεισμένη ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν σιγμὴν ὁ θεατὴς ἐπλήγη ἀπὸ θαυμασμὸν, ἐὰν ἦτον ἀνὴρ, καὶ ἀπὸ ζηλοτυπίαν ἐὰν ἦτον γυνή. Διὰ τοῦτο ὅλα της τὰ κινήματα ἐγίνοντο μὲ περιέργειαν, τὸ βαδισμά της ἦτον προσπεποιημένον· ἤθελε την ὀνομάσει τις θεὰν, ἥτις ἐλησμόνει ἑαυτὴν μιγνυομένην μὲ τοὺς θνητούς· τὰ δὲ παντοῖα ἀρώματα, διὰ τῶν ὁποίων ἠρωματίζετο, ἐμήνυον τὴν παρουσίαν της, ὡς ἡ Ἀμβροσία εἰς τῆς Πάφου τὰ ἄλση ἐδείκνυε τὰ ἴχνη τῆς βασιλίσσης τῶν ἐρώτων. Δὲν ἦτον ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν δευτερότοκον ἀδελφήν της Μαρίαν καλουμένην· ἀντὶ νὰ νομίζῃ ἑαυτὴν ἀνωτέραν τῆς ἀληθοῦς αὐτῆς ἀξιότητος, ἡ μετριοφροσύνη της καὶ ἡ φυσικήτης ἀγαθότης τὴν ἐμπόδιζον πάντοτε νὰ ζοχάζεται ἑαυτὴν ὅσον ἔπρεπεν ἀξίαν ὀλιγώτερον παρὰ τὴν Ἀρμαντίνην· ὡραία, ἀλλὰ χαριεστέρα ἴσως, ἐσχάζετο πρέπον, ἡ ἀδελφή της νὰ δεχεται ὅλως τὰς προσφορὰς, καὶ νὰ μὴν βλέπωσι διόλου πλησίον της τὴν ἁπλῆν Μαρίαν. Οἱ ὀφθαλμοί της δὲν ἦσαν τόσον ὡραῖοι, ὅσον οἱ τῆς Ἀρμαντίνης, ἀλλὰ πλέον ζωηροί· τὸ ἦθός της ἦτον ὀλιγώτερον ὀβαρὸν, ἀλλὰ πλεον ἀφελὲς· ἐν συντόμῳ, παῤῥησιαζομένη ἡ πρωτότοκος ἐφαίνετο ὅτι λέγει· « θαυμάζετε καὶ προσκυνεῖτε! » Ἡ δευτερότοκος ταπεινῶς πλησίον της περιπατοῦσα ἐφαίνετο ἐκ τοῦ ἐναντίου λέγουσα « Μὴν προσέχετε εἰς ἐμὲ· δὲν εἶμαι διόλου ἀξία. »

Ἡ ἀξιοσημείωτος αὐτὴ ἐναντιότης δὲν ἀπέφευγε τοὺς εἰς τὴν συναναστροφὴν τοῦ Δουμόντου συχνάζοντας· ἐπροξένει δὲ εἰς αὐτοὺς ἀποτέλεσμα διόλου ἀπ' ἐκεῖνο διάφορον, τὸ ὁποῖον ἐφαντάζοντο ὅτι ἀποτελοῦσιν αἱ δύο ἀδελφαί. Δὲν ἠγάπων τὴν Ἀρμαντίνην· ὑπερεφίλουν δὲ τὴν Μαρίαν· καὶ ὅμως αἱ δύο εἶχον ὅλα τὰ χαρίσματα ἐξαιρέτου φύσεως· ἀλλ' αἱ γελοιώδεις τῆς πρωτοτόκου οἰήσεις τὴν ἠπάτησαν τόσον περὶ τῆς ἀξίας της, καὶ ἔκαμνον νὰ φαίνεται μὲ τόσην ὑπεροχὴν ἡ ἀξιαγάπητος τῆς δευτεροτόκου ἁπλότης, ὥστε πανταχοῦ ἔσπευδον νὰ κάμωσιν εἰς αὐτὴν τὴν εὐνοϊκωτέραν ὑποδοχήν· καὶ μόλις πρὸς τὴν ἀδελφήν της διεύθυνον μικρὰς λέξεις. Ἡ δὲ Ἀρμαντίνη, ἥτις πάντοτε ἠπατᾶτο εἰς ὅ,τι πρὸς τοὺς ἄλλους ἐνέπνεε, δὲν ἔβλεπεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀδιαφοριαν, εἰμὴ τὴν σιγολὴν, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ θαμβους, τὸ ὁποῖον ἐδοκίμαζον, ὡς ἐνόμιζεν εἰς τὴν θέσιν τῆς ὡραιότητός της. « Παρατηρεῖς, ἔλεγεν αὐτὴ πρὸς τὴν Μαρίαν μὲ παιδαριώδη μεγαλοπρέπειαν, ὅταν ὁμοῦ εὑρισκώμεθα, μὲ ποίαν ἔρχονται οἰκειότητα πρὸς σὲ, καὶ ποίαν πρέπουσαν συστολὴν φυλάττουσι πρὸς ἐμέ; Δὲν εἶναι οὗτος νέος, οὗτος γέρων, ἀνήτος ἢ σεμνὸς, τὸν ὁποῖον ἓν μόνον βλέμμα μου νὰ μὴ φέρῃ εἰς ἔκστασιν, καὶ νὰ μὴν τὸν καταστήσῃ ὡς ἀναίσθητον ἀπὸ θάμβος καὶ θαυμασμόν. — Εἶναι ἀληθὲς, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀφέλειαν. — Ἂν μόνη ἡ ὄψις μου τοσοῦτον εἰς αὐτοὺς προξενῇ ἀποτέλεσμα, κρίνε διὰ την ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται, ὅταν ὁμιλῶ πρὸς αὐτούς· μὲ βλέπουσι, ζητοῦσι ματαίως νὰ μὲ ἀποκριθῶσι καὶ ἡ φωνή των ἐκπνέει εἰς τὰ χείλη των. — Ναὶ, ἐγὼ εἶδον πολλοὺς νὰ ἔρχωνται πρὸς σὲ, καὶ ν' ἀναχωρῶσι χωρὶς νὰ εἰπῶσί τι. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις σὺ, ὡς καὶ ἐγὼ, ἀγαπητή μου Ἀρμαντίνη, ὅτι ἀγοράζεις ὀλίγον πολυτίμως, τὸ προτέρημα νὰ ἦσαι ὡραία; — Πῶς τοῦτο; — Ἐγὼ στοχάζομαι ὅτι εἶναι πολὺ δυσάρεσον νὰ προξενῶμεν τόσον μέγα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀποτέλεσμα, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ ἔρχωνται πρὸς ἡμᾶς. — Συγκατανεύω εἰς τοῦτο· ἐνιοτε μάλιστα λυποῦμαι δι' αὐτὴν τὴν γενικὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν καὶ μὴ θέλουσα ἐνεργῶ· ἀλλ' εἶναι ποτὲ εὐχαρίστησις ἀξία νὰ παραβληθῇ μ' ἐκείνην, ὅταν δύναταί τις νὰ εἰπῇ, « παῤῥησιαζομαι μόνον καὶ ἕκαστος ἀπὸ θάμβος πλητιόμενος, δὲν ἔχει τὴν δύναμιν μήτε κἂν νὰ διευθύνῃ πρὸς ἐμε. » — Εἰς τὴν ζωήν μου, εὐχαριστοῦμαι κάλλιον νὰ μὲ ὁμιλῶσι, νὰ μὲ ἀποκρίνωνται· καὶ μάλιστα νὰ ἔχωσιν ἱκανὸν λογικὸν διὰ νὰ μὲ λέγωσιν ὅσα ἡ σεμνότης συγχωρεῖ ἀξιαγάπητα πράγματα· οὕτω πολλάκις σὲ εἶδον σοβαρὰν καὶ σιωπηλὴν ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν θαυμαζόντων τὰς χαρίτας σου· καὶ ἐνῶ ἐγὼ ἐγέλων μὲ αὐτούς, ἀπεκρινόμην ἀντὶ σοῦ, ἡ ἐνόχλησις καὶ ἡ ἀηδία ἐζωγραφεῖτο εἰς τοὺς ὡραίους σου ὀφθαλμούς. — Τουτέστι, ταλαίπωρε Μαρία, ἐγὼ βασιλεύω· καὶ σὺ ἐξουθενεῖσαι — Ὦ καλὰ, βασίλευε ὅσον θέλεις· ἐγὼ εὐφραίνομαι περισσότερον, μὲ σέβονται ὅσον καὶ σὲ, καὶ ἂν τοῦτο ἦναι τὸ ἐξουθενεῖσθαι, ἐγὼ εὐχαριστοῦμαι εἰς αὐτό.

Αὐταὶ αἱ ἔρεις συχνάκις μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν ἀνανεούμεναι, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ μεταβάλωσι τὴν τρυφερὰν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν πρὸς ἀλλήλας ἀπέδιδον, μήτε ν' ἀλλάξωσι τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἡ μία διὰ τὴν ἄλλην εἶχεν. Ἡ Ἀρμαντίνη ἐσχάζετο μόνον τὴν Μαρίαν· ὡς ἀφανὲς ὄν, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παρατηρηθῇ μίαν σιγμὴν τοὐλάχιστον εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, διὰ τὴν ἀφελῆ πολυλογίαν, καὶ τὴν θελκτικὴν εὐθυμίαν της. Ἡ δὲ Μαρία δὲν ἔπαυε νὰ βλέπῃ εἰς τὴν Ἀρμαντίνην ἐντελῆ ὡραιότητα, τελειαν γυναῖκα, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἐξουσίαν ἦτον ἀδύνατον ν' ἀντισταθῇ τις.

Πολλὰ δὲ συμβάντα τὰς δύο ταύτας ἀδελφὰς εἰς τὴν γνώμην αὐτῶν ἐξερέωσαν. Μιαν ἡμέραν ὁ Δουμόντης, πολὺ περισσότερον εἰς τὸ ἐμπόριόν του ἢ εἰς τῶν θυγατέρων του ἐνασχολούμενος τὴν ἀνατροφὴν, διὰ τὰς ὁποίας ἐνόμιζεν, ὅτι ἔπραξεν ἱκανῶς, ἀφήσας αὐτὰς δύο ἔτη εἰς τὴν Σχολὴν, τὰς ἔφερεν εἰς τῶν μελοδραμάτων τὸ θέατρον. Ἔκαμνον τότε παράσιν, ἥτις πολλοὺς ἔσυρεν ἀνθρώπους· ὅλα τὰ οἰκίδια ἦσαν μεμισθωμένα· ἔμενον δὲ μόνον εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τόποι. Ἡ Ἀρμαντίνη καὶ ἡ Μαρία λοιπὸν ἦλθον μὲ τὸν πατέρα των, καὶ ἐκάθησαν εἰς τὸν βαθμὸν, ὅς τις προσεγγίζει εἰς τῆς σκηνῆς τὸ σανίδωμα. Μόλις δ' ἐκάθησαν καὶ ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς τὴν Ἀρμαντίνην,

ἥτις ἔκαμε περιεργότερον στολισμὸν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Μαρία ἔλεγεν ἡσύχως· « Βλέπεις πῶς σὲ θεωροῦσιν; ὅλα τὰ διοπτήρια κατευθύνονται πρὸς σέ. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ποτὲ δὲν μοὶ ἐφάνης τόσον ὡραία, ὅσον σήμερον. — Στοχάζομαι τωόντι, ὅτι προξενῶ μεγάλην ἐντύπωσιν, ἀπεκρίθη ἡ Ἀρμαντίνη μὲ βεβαιωτικὸν μειδίασμα. Ἐνῷ ὡμίλουν οὕτως, ἦλθε νὰ καθήσῃ ὄπισθεν αὐτῶν νέος τις Μελκοῦρος ὀνομαζόμενος, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Δουμόντου, εὐάρεστον ἔχων πρόσωπον καὶ ἀξιότη α, ἥτις προεμήνυεν ὅτι θέλει προβιβασθῇ εἰς τοὺς πλέον μεγάλους βαθμούς. Ἐσύγχαζε δὲ αὐτὸς πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ πλουσίου ἐμπόρου, μὲ τόσην ἐπιμονὴν, ὥστε ἐφαίνετο προμηνύων, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ συνδεθῇ διὰ γάμου μὲ αὐτόν. Ἡ Ἀρμαντίνη δὲν ἀμφίβαλε διόλου, ὅτι ἦτο τὸ ὑποκείμενον τῶν χαιρετισμῶν αὐτοῦ τοῦ νέου, καὶ ἡ ἀγαθὴ καὶ ἡ ἁπλῆ Μαρία ἔχαιρεν ἤδη ζοχαζομένη ὅτι θέλει δυνηθῇ νὰ τὸν ὀνομάσῃ γαμβρόν της.

Ἡ παράσασις ἀρχίζει. Δύο νέαι γυναῖκες εὐγενεῖς, πολὺ εὐειδεῖς καὶ γλαφυραὶ ἐκάθησαν ὄπισθεν τῆς Ἀρμαντίνης, ἥτις ἦτο ἀρωματισμένη περισσότερον ἀπὸ τὸ σύνηθες· ἦτο δὲ τόσον πολὺ μὲ τὸ ἄρωμα ἀλειμμένη, ὥστε αὐτὴ ἡ εὐωδία ἀπὸ τὴν θέρμην καὶ τὸ πλῆθος αὐξηνθεῖσα ἐγένετο ἀνυπόφορος, καὶ μάλιςα εἰς τοὺς ἔχοντας τὰ νεῦρα ἀδύνατα. Μία δὲ ἀπὸ τὰς εὑρισκομένας πλησίον της, ἀφοῦ ἐπάλαισεν ὀλίγον καιρὸν ἐναντίον τῆς δυνατῆς εὐωδίας, τὴν ὁποίαν ἡ Ἀρμαντίνη διέχεεν, ἠσθάνθη ὅτι ἐνοχλεῖται τόσον, ὥςε ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ λέγουσα· « Εἶναι τιμωρία! εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀντιςαθῶ.»— Ποίαν τιμωρίαν λεγει αὐτή, ἠρώτησεν ἡ ἀγαθὴ Μαρία τὴν ἀδελφήν της — Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις, ἀπεκρίθη ἡ Ἀρμαντινη. Αὐτὴ ἦλθεν ἐδῶ μὲ σκοπὸν νὰ γένῃ ὀξιοπαρατήρητος· βλέπουσα δὲ, ὅτι ὅλων τὰ ὄμματα φέρονται πρὸς ἐμὲ, χωρὶς μήτε ἓν κἂν νὰ ςρέψῃ πρὸς αὐτὴν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑπομείνῃ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. — Πλὴν εἶναι πολὺ εὐειδὴς, ὑπέλαβεν ἡ εὔπιςος Μαρία· ἀλλ' ὅταν θέλῃ τὶς νὰ λάμψῃ, δὲν πρέπει νὰ καθήσῃ ὄπισθέν σου. Ὁ Δουμόντης εἰς τὰς εὐοσμίας τῆς Ἀρμαντίνης συνειθισμένος ὑπέλαβε τῆς ἀγνωρίστου τὴν ἀναχώρησιν ὡς ἀποτέλεσμα αἰφνηδίας τινὸς ἐνοχλήσεως. Ὁ δὲ Μελκοῦρος, ὅστις ἤκουσε τῶν δύο ἀδελφῶν τὴν ὁμιλίαν, καὶ τῶν ὁποίων ἐπαρατήρει τὸ ἦθος, ἔλαβε πολλὴν δυσκολίαν νὰ ἐμποδίσῃ τὸν γέλωτα.

Ὁ τόπος τῶν ἀπελθουσῶν γυναικῶν ἐπληρώθη παρευθὺς ἀπὸ δύο ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ὁ εἷς στολισμένος μὲ πολλοὺς ςαυροὺς, ἐδείκνυεν ὅτι ἦτον ὁ πρῶτος ἀξιωματικός. Καθήσας δὲ πλησίον τῆς ὡραίας μοσχοφόρου, βήχει, χασμᾶται, λαμβάνει ταβάκον, καὶ πίπτει κατ' ὀλίγον εἰς ἀξιοπαρατήρητον ταραχήν. Τελευταῖον ἀφοῦ ἐπροσπάθησε ματαίως νὰ νικήσῃ τὴν ἐνόχλησιν, τὴν ὁποίαν πάσχει, ἐξέρχεται ταχέως, λέγων πρὸς τὸν συνοδεύοντα αὐτὸν φίλον του· « Ἂς ἀπομακρυνθῶμεν ἀπεδῶ· αἰσθάνομαι, ὅτι εἶναι κινδυνῶδες εἰς ἐμὲ νὰ μείνω. — Ἀκούεις; λέγει πρὸς τὴν Μαριαν ἡ Ἀρμαντίνη τοῦτο δὲν φανερονει ἱκανῶς τὴν σύγχυσιν, τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸν ἔβλεπον τὸν σ.ρατιωτικόν; — Τίποτε δὲν ἀνθίςαται εἰς τὰς χαριτάς σου· ὑποτάσσεις καὶ τῆς νίκης τοὺς φίλους. Ὁ Δουμόντης ἐνόμισε καὶ αὐτὸς, ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἔλεγε διὰ τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν τῆς Ἀρμαντίνης τὸ πρόσωπον. Ὁ δὲ Μερκοῦλος ἔλαβεν ἔτι περισσοτέραν δυσκολίαν νὰ ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὸν γέλωτα.

Ἀλλ' ὅτε ἔφερεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τὴν χαρὰν καὶ τὸν θρίαμβον τῆς ὡραίας οἰηματικῆς, ἦ ον ὅτι περὶ τὰ μέσα τῆς παρασάσεως χαριέςατός τις νεανίσκος, καὶ ὅς τις ἐφαίνετο ἀπὸ ἀσθένειαν ἀναλαμβάνων, ἐκάθητο εἰς κάθησμα ὑπὸ τὸ τῆς Ἀρμαντίνης σχεδὸν εὑρισκόμενον, τὴν ὁποίαν δὲν ἔπαυε παρατηρῶν εἰς τὸ τέλος ἑκάσιης πράξεως, ἠ κάμνων νὰ τὴν θαυμάζωσι καὶ οἱ πλησίον τα εὑρισκόμενοι· τὸ ἄρωμα ὅμως ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν τρομερώτατον ἀποτέλεσμα· χάνει παρευθὺς τὰς αἰσθήσεις του· πίπτει ἄφωνος εἰς τὸν ὦμον ἑνὸς τῶν φίλων του, ὅστις βοηθούμενος ἀπὸ ἄλλης ἀνθρώπους τὸν σηκόνει ἀπὸ τὸν τόπον του, καὶ τὸν φέρει ὅπου οἱ ὑποκριταὶ τὸν χειμῶνα θερμαίνονται. Ὁ νέος ἀναλαμβάνων, ἐκτυπήθη τότε ἀπὸ τόσον βιαίαν τῶν νευρῶν προσβολὴν, ὥστε ὑποχρεώθησαν νὰ προστρεξωσιν εἰς τοὺς ἰατρούς, καὶ ἐρευνῶσιν ἐὰν εὑρίσκετο ἰατρὸς ἐκεῖ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀξιέραστον αὐτὸν νεανίσκον. Ὦ θεέ μου, λέγει χαμηλὰ ἡ Ἀρμαντίνη πρὸς τὴν ἀδελφήν της, πόσον ἐλυπήθην· διότι ἐπροξέσα πρὸς αὐτὸν τόσον κακόν! Ἀλλὰ διὰ τί πάλιν νὰ μὲ βλέπῃ ἀκαταπαύστως; — Ἔστω νὰ κάμῃς νὰ φεύγωσιν οἱ ἀξιωματικοὶ, καὶ αἱ εὐειδεῖς γυναῖκες! λέγει μειδιῶσα ἡ Μαρία· ἀλλὰ νὰ προξενῇς εἰς τοὺς νεανίσκους τοιαύτας τῶν νεύρων προσβολάς! Πολὺ πολυτίμως τοὺς κάμνεις νὰ πληρόνωσι τὴν εὐδαιμονίαν νὰ σὲ θαυμάζωσιν. Ὁ Μελκοῦρος ὅμως δὲν ἠδυνήθη ποτὲ νὰ μὴ καγχάσῃ.

(*Ακολουθεῖ*).

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΜΑΓΝΙΤΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΓΑΡΗΤΟΥ.

ΜΑΓΝ. Ὁρᾷς, ὦ πολύτιμε Μαργαρῖτα, ὅτι καὶ ὑψηλότερον τρόπον τοῦ ἀργυρολογεῖν εὗρον, διὰ τῆς ἑλκυστικῆς ἢ ἐρπυστικῆς, καὶ ἀπωθητικῆς ἢ ἀρνητικῆς δυνάμεώς μου; Ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τοῦ ὑπερμεσάζοντος τρανοῦ χρόνου, χρόνου τῶν χρυσοφώτων καὶ τῆς ἀργυροπροόδου μου, μέχρι τῆς σήμερον, ἕλκω ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀργυροστιλπνους ἀργυροπράκτορας, καὶ ἀρνοῦμαι πάντας! πάντας τοὺς ἀρνουμένους τὴν μαμωνικήν μου πρόοδον! Ἰδοὺ, ἰδοὺ καὶ τώρα, τυμπανιςρίζουσαί με κωδωνίζοντα, καὶ συρτοπολκοχορεύουσαι αἱ νεάνιδές μας κρουνηδὸν ἐν τῇ εὐρυχώρῳ αἰθούσῃ μου ἐκτειναχθήσονται τ' ἀργύρια. Ἄργυρος, ἄργυρος! καὶ οὐδὲν ἄλλο! Πατρὶς, θρησκεία, ἔθνος, παιδεία, πάντ' ἔμμεσα καλυπτικὰ ὄργανα τῆς ὑποκριτικῆς ἀργυρολογίας μου, κατὰ σκανδαλικῶν πετρῶν ῥίπτω ἀπ' ἐμοῦ! Τί λέγεις; Δὲν ἔχει οὕτω;

ΜΑΡΓ. Ὁρῶ, ὦ σκοτοδότα ἐσκωριασμένε Μαγνῆτα, ἀλλ' οὐ διορῶ, ὡς οὐ διορῶσί σε καὶ οἱ φιλόμουσοι καὶ μουσοφίλητοι Σμυρναῖοι ἱςάμενον ἐν τῇ κόρῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὀφθαλμοῦ τῆς φωτοδόχου Ἀσίας καὶ διαφράττοντα τὰς εἰσόδους τῶν ἡλιακακτινοβολούντων πολυτλημόνων πρέσβεων τῆς ζωηφόρου παιδείας, τῆς μικροῤῥαδιουργούσης ἀρνητικῆς σου δυνάμεως ἕνεκα! ὥστε οὐδεμία ἀνταγκλῶσα ἀκτὶς φωτὸς δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἀπεικονιζούσης θεσπεσίως, ἐν τῇ ἀμφιβληστροειδεῖ παστάδι τοῦ Εὐαγγελίζοντος ὀπτικοῦ νεύρου, σὲ τὸν μαυροδότην ἐσαεὶ ἀπαισίων μεγάλων συμβεβηκότων ἐκ σοῦ τοῦ σμικραιτίου· παρεκτὸς ἐὰν θεανδρικῶς ψυχοσωτήριος Ἀσκληπιαδικὴ χεὶρ σὲ ἐξοβελήσῃ τοῦ συνάλου Ἀσιατικοφθάλμου, καὶ σὲ κατατήξῃ εἰς τὸ Ποσειδώνιον πῦρ πατόκορφα σὺν ἀμφοτέραις ταῖς δυνάμεσί σου! πρὸς δόξαν καὶ καύχημα τοῦ δικαίου, θεραπείαν δὲ τοῦ τε ὀφθαλμοῦ καὶ ἅπαντος τοῦ Ἀσιατικοῦ σώματος! Τοσοῦτοι μαῦροι χρόνοι παρῆλθον καὶ οὐδεὶς ἀδαμάντιος φωστὴρ διέλαμψεν εἰς τὴν ἑστίαν ταύτην τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν πετροσκανδαλικὴν ἀργυροκορεστίαν σου!

Ἰδοὺ καὶ πρόχειρος δηλωτικὴ ἀνάμνησις!

ΜΑΓΝ. Μωραίνεις χρονοτριβῶν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, ἐξαντλουμένων τῶν Μαργαρητικῶν στιλπνῶν δυνάμεών σου, ἐν τῇ ἀμώμῳ καὶ Φωτεινῇ ἕδρᾳ σου πρὸς φωτισμὸν καὶ κατακόσμησσιν τῆς ὡραίας καὶ παμπληθοῦς θήλεως νεολαίας μας. Μωραίνεις ἀςέγαστε, καὶ σὺ καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι ὁμοιόλαμπροι φωτοδότηρες, τῆς κερδοσκοπείας οἰχομένης! Χράματα, χράματα! λέγουν τὰ συλλαλητικὰ βιβλία τοῦ Βιβλιοπώλου κυρίου.....

Ἀπωθητέον σοι δεῖ τῷ ἀρνητικῷ μου πόλῳ, ἐπεί περ σπανίζεις τὴν βαλαντικήν μου πρόοδον, καὶ δι' ὅπερ δυσαπονύπτως ἐκόφευσα εἰς τὴν ἀπειρωφελητικὴν ὕπαρξιν σοῦ καὶ τοσούτων ἄλλων λαμπροκοσμησάντων τὴν θῆλυν νεολαίαν μας φωταγωγίων, διὰ καύχημα μὲν τῶν πέριξ ἑτεροστοιχούντων ἡμᾶς συνωνύμων μου μεταλλων, ὅπλον δὲ καθ' ὑπόκρισιν τούτων ἐκ τούτου κατὰ σοῦ τοῦ λαμπτῆρος καὶ τῶν ὁμογενῶν σου!

ΜΑΡΓ. Εἶεν· ἀλλὰ φέρε δὴ, ὦ θαυμάσιε διερευνήσωμεν ἕκαστα, τῆς Θεμιδικῆς πλάστιγγος προηγουμένης, τὶς ὁ προσκεκοφὼς καὶ ὁ προσκόπτων πρὸς τὴν παροῦσαν πρόοδον τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος, τὴν ἀληθῆ τροφὴν τῆς τε θήλεως καὶ ἀῤῥενικῆς νεολαίας, ἀρχὴν λαμβανόντων ἡμῶν ἐκ σοῦ, ὡς ἀπαρτίζοντος ἀφανῶς πως σύσιωδέστατον κεφάλαιον τοῦ σκοποῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐκτραγῳδήσωμεν τῆς φωτοσθεστικῆς μας μοίρας τὸν ἄτρητον ἱςὸν ἐπὶ τοῦ ὑψιτενοῦς γαυριῶντος τραχήλου σου, εἰς στιγματισμὸν τῶν ὑπὸ τοῦ προβάτου κωδίῳ τὴν ἀλωπεκὴν καλυπτόντων αἰώνιον. Λέγε μοι λοιπὸν πρῶτος, ἐπειδὴ καὶ Ἐρωστρατομανεῖς, καὶ « τὴν τροπ. γὰ χαρὰν τὴν ἔχεις, » λέγε τοὺς χαμηλοτέρους ἀργυλογητικούς σου τρόπους, δι' ὧν διανύττων ἐπὶ τριορόφῳ οἰκίᾳ καὶ συλλαλητὴς ἐγένου, καὶ κομπάζεσαι ὑπερφυῶς, καταφρονῶν ἐντεῦθεν πᾶσαν ἐθνικὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ ἀναζώωσιν, λέγε μοι, πρὸς θεοῦ, ἐξ ὑπαρχῆς τὰς ἀγριανδρείας σου! διότι ἡ φυσιογνωμία σου καὶ ὁ ὑψηλότερός σου τρόπος προδίδουν ἄπειρα Παρισιανὰ ἀπόκρυφα διὰ τοὺς ἀναγνώστας, ἐὰν ἔχουν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν νὰ τ' ἀκούσουν μέχρι τέλους.

ΜΑΓΝ. Ἔστω σοι, ἀνθ' ὧν ποτε ἠργυρολογισάμην ἐκ τῆς φωτοβόλου Φωτεινιζούσης *θήλεως νεολαίας σου*· διότι οἶδας, ὅτι καὶ ἐκ πάντων τῶν ἀργυροστίλπνων καὶ χρυσοβερνικωμένων βιβλίων αὐτῶν εἵλκυσα τὸν ἄργυρον καὶ χρυσόν. Ἰδοὺ τὰ βιβλία γὰρ τρέφειν ὑμᾶς, μὲ καλυπτικὰς ὑπερόγκους τιμάς. Λοιπὸν ἐξ ὑπαρχῆς ἄκουσον.

Ἀπὸ ἀγρίους εἰς τὰ ἄγρια ὄρη τῆς Πετραίας Ἀραβίας σιδηρογεννηθεὶς εὑρέθην ἄγριος ἀγρίως ἐῤῥιμένος εἰς τὰ ἄγρια ὄρη τῆς ἐρυθρόλου ὡς καὶ ὠξυδωμένος ἀγριοχαίτης ἐνώπιόν σου παρίσταμαι! Συλληφ.....

ΜΑΡΓ. Βαβαί! Πόσα ἄγρια ἔχεις! Καλὰ ἐμάντευσα!... Ἔ! λέγε!

ΜΑΓΝ. Ζωγρηθεὶς δ' ἀκολούθως παρ' Ἀραβός τινος, τοὔνομα Φεῖζ-Ἀῖβάτ, τὴν τέχνην Χαλκέως (ἀτσηγκάνου), ἐκεῖσε θηρεύοντος, καὶ σφυρηλατηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πόλων μου ἐπὶ τοῦ ἄκμωνός του, εἰς τρόπον ὥστε ἐλυμαροβερνικώθην ἐπιμήκης ἐπὶ τὸ εὐγενέστερον, εἶτα ἐνεμαγνητίσθην μὲ τὴν παρὰ τούτου Μαγνῆτιδα. Συλλαβὼν δὲ τήν τε ἑλκυστικὴν καὶ τὴν ἀπωθητικήν μου δύναμιν καὶ μεταβληθεὶς ὡς μὴ ὤφειλε, διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀργυραπογυμνωθέντων παίδων σας, εἰς σιδηρολυχον ὑποξυδωμένον Μανήτην, ἐξῆλθον τέλειος τεχνίτης τοῦ τε μαγνητίζειν πανταχοῦ τὸν ἄργυρον καὶ ἀπωθεῖν τὸν ἀνάργυρον, ὡς μὴ ἔχοντα ἐγνωσμένην ἀνατροφὴν πρὸς τυμπανισμὸν καὶ συρτοχόρευμα τοῦ ἤδη ἀνωτέρου ἀργυροτρόπου τῆς αἰθούσης μου. Ὅθεν καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη μου ἀμάραντος διατηρεῖται εἰς τὸν ἀείμνηστον Φεῖζ-Ἀῖβά.

Φ. Α.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)

ΠΕΡΙ ΕΥΜΑΘΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

(Συνέχεια Ἀριθ. **23.**)

Ἤνοιγον τὰς τάξεις των διὰ νὰ διέλθωσι τὰ ζῶα, καὶ διεύθυνον ὅλα των τὰ ὅπλα, ὄχι πλέον κατὰ τῶν ἐλεφάντων, ἀλλ' ἐναντίον τῶν ἀναβατῶν των. Ἀφ' ὅτου δὲ τὸ πῦρ ἔγινε τὸ στοιχεῖον τοῦ πολέμου καὶ τὸ κυριώτερον ὄργανον τοῦ ἐξολοθρευμοῦ, οἱ ἐλέφαντες οἵτινες φοβοῦνται τὴν φλόγα καὶ τὸν πάταγον τῶν πυροβόλων ἤθελον εἶσθαι μᾶλλον κινδυνώδεις παρὰ χρήσιμοι εἰς τὰς μεταγενεστέρας μάχας. Οἱ βασιλεῖς τῶν Ἰνδιῶν μολοντοῦτο ὁπλίζουσιν ἐλέφαντας εἰς τοὺς πολέμους των εἰς τὴν Κοχίνην καὶ λοιπὰ μέρη τῆς Μαλαβάρ, ὅσοι πολεμισταὶ δὲν μάχονται πεζοὶ κάθηνται ἐπὶ τῶν ἐλεφάντων. Ἡ αὐτὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Τόνκουϊν, Σιὰμ καὶ Πηγοῦ. Εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους εἰς τὰς πανηγύρεις προηγοῦνται τῶν βασιλέων καὶ εὐγενῶν, καὶ παρακολουθοῦσι πάντοτε πολυπληθεῖς ἐλέφαντες πομποδῶς στολισμένοι μὲ δακτύλια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· τὰ ὦτα καὶ αἱ παρειαί των εἰσὶ ζωγραφισμένα μὲ διάφορα χρώματα, τοὺς στεφανόνουσι μὲ ἄνθη, καὶ πολλότατοι μικροὶ κώδωνες κρέμανται ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ σώματός των, ἐναβρύνονται δὲ εἰς τοὺς λαμπρούς στολισμούς, διότι εἶσιν εὔθυμοι καὶ φιλοφρονητικοὶ ἀναλόγως πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ πολυτέλειαν τῶν κοσμημάτων των. Οἱ Ἀσιανοί, οἵτινες ἐξευγενίσθησαν πρῶτοι, παρατηρήσαντες ἀνέκαθεν τὴν θυμοσοφίαν καὶ εὐμάθειαν τοῦ ἐλέφαντος, τὸν ἔδιδον συστηματικὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐτροποποίουν τὰς διαθέσεις του κατὰ τὰ ἤθη των καὶ κατὰ τὰς ἐπωφελεῖς ἐργασίας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ δύναμις καὶ ἐπιδεξιότης του ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν.

Εἷς ἡμερωμένος ἐλέφας ἐργάζεται περισσότερον ἀπὸ ἓξ ἵππους, ἀλλ' ἀπαιτεῖ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ οὐκ ὀλίγην τροφήν. Εἶναι ὑποκείμενος νὰ ὑπερθερμανθῇ καὶ πρέπει νὰ ὁδηγηθῇ δὶς ἢ καὶ τρὶς τῆς ἡμέρας εἰς τὸ ὕδωρ. Μανθάνει εὐκόλως νὰ λούηται. Μὲ τὴν προβοσκίδα του ῥοφᾷ πολλὴν ποσότητα ὕδατος, τὸ φέρει εἰς τὸ στόμα του, πίνει ἓν μέρος, καὶ ὑψώνων τὴν προβοσκίδα του βρέχει ὅλον τὸ σῶμάτου μὲ τὸ ὑπόλοιπον. Διὰ νὰ δώσωμεν ἰδέαν τινὰ τῆς ἐργασίας τὴν ὁποίαν κάμνει, καὶ τῆς εὐσγώγου διαθέσεώς του, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι εἰς τὰς Ἰνδίας, φάκκελοι πραγματειῶν, σάκκοι καὶ βαρέλια μετακομίζονται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Οὗτοι βαστάζουσι φορτία ἐπὶ τῶν νότων, τοῦ τραχήλου καὶ τῆς προβοσκίδος των, καὶ λαμβάνοντες εἰς τὸ στόμα των τὸ ἄκρον ἑνὸς σχοινίου, τὸ ὁποῖον δάκνουσι σφικτὰ μὲ τοὺς ὀδόντας, ἰσχύουσι καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου νὰ μετακομίζουσι ταυτοχρόνως πολὺ φορτίον. Ἑνόνοντες τὴν σύνεσιν μὲ τὴν δύναμιν, ποτὲ δὲν συντρίβουσιν οὔτε βλάπτουσί τι τὸ ὁποῖον ἀφέθη ἄπαξ εἰς τὴν φροντίδα των. Ἀπὸ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ἐμβάλλουσι βαρεῖς φακκέλους πραγματειῶν εἰς τὰς λέμβους χωρὶς νὰ τοὺς βρέχωσιν, τοὺς ἐναποθέτουσι προσεκτικῶς, καὶ τοὺς κατατάττουσιν εἰς τὰς ἁρμοδιωτέρας θέσεις. Ὅταν αἱ πραγματεῖαι ἐναποτεθῶσιν ὅπως οἱ κύριοί των τοὺς ὁδηγοῦν, ἐξετάζουσι μὲ τὰς προβοσκίδας των ἂν διάκηνται καλῶς, ἂν δὲ κἀνὲν βαρέλιον ἢ πιθάριον κυλίηται, ἀπέρχονται αὐθορμήτως εἰς ζήτησιν πετρῶν διὰ νὰ τὸ ὑποστηρίζωσι καὶ νὰ τὸ στερεώσωσιν εἰς τὴν θέσιν του.

Εἰς τὸν ἐλέφαντα ἡ αἴσθησις τῆς ὀσφρήσεως εἶναι ὀξεῖα, ὅθεν αὐτὸς ἀγαπᾷ καθ' ὑπερβολὴν τὰ εὔοσμα ἄνθη, τὰ ὁποῖα συνάγει ἓν πρὸς ἕν, τὰ σχηματίζει εἰς εἶδος ἀνθοδέσμης καὶ ἀφοῦ εὐχαριστήσῃ τὴν ῥίνα, τὰ εἰσάγει εἰς τὸ στόμα του.

Εἰς τὰς Ἰνδίας οἱ οἰκόβιοι ἐλέφαντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ χρῆσις τοῦ ὕδατος εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία, καθὼς ἡ τοῦ ἀέρος ἔχουσι πᾶσαν δυνατὴν εὐκολίαν νὰ λούωνται. Τὸ ζῶον εἰσέρχεται εἰς τὸν ποταμὸν, ἕως ὅτου τὸ ὕδωρ φθάσῃ μέχρι τῆς κοιλίας του· τότε πλαγιάζει εἰς τὸ ἓν πλευρὸν, γεμίζει τὴν προβοσκίδα

τον κατ' ἐπανάληψιν, καὶ ῥίπτει ἐπιδεξίως τὸ ὕδωρ εἰς ὅσα μέρη τοῦ σώματος ἐξέχουσιν ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν. Ὅταν ὁ ἐπιμελητής του τὸν καθαρίσῃ καὶ τὸν ξύσῃ καθ' ὅλον τὸ ἐπάνω μέρος, τὸ ὁποῖον οὗτος ἐκτελεῖ πάραυτα καὶ ὅταν καθαρισθῶσι καλῶς ἀμφότερα τὰ μέρη, ἐξέρχεται ὀλίγον τοῦ ποταμοῦ καὶ ἵσταται ὀλίγον ἐπὶ τῆς ὄχθης διὰ νὰ στεγνώσῃ. Ὁ ἐλέφας εἶναι ἐξαιρετος κολυμβητής, μ' ὅλον ὅτι ὁ ὄγκος τοῦ σώματός του εἶναι ὑπερμεγεθης, καὶ κατὰ συνέπειαν αὐτὸς εἶναι χρησιμώτατος εἰς τὰς διαβάσεις τῶν ποταμῶν. Ὅταν ἐνασχολῆται εἰς τοιαύτας ὑπηρεσίας, εἶναι συχνάκις φορτωμένος μὲ δύο τηλεβόλα χωρητικότητος δύο ἢ τριῶν λιτρῶν σφαίρας ἕκαστον ἐκτὸς μεγάλων ποσοτήτων ἀποσκευῆς καὶ διαφόρων ἀνθρώπων προσηρτημένων ἐκ τῶν ὤτων καὶ τῆς οὐρᾶς του. Ὅταν εἶναι τόσον βαρέως φορτωμένος, ἐμβαίνει αὐτομάτως εἰς τὸν ποταμὸν καὶ κολυμβᾷ μέχρι τῆς ἀντικρυ ὄχθης, ἔχων τὴν προβοσκίδα του ὑψωμένην διὰ νὰ εὐκολύνεται ἡ ἀναπνοή του. Ἀγαπᾷ τὸν οἶνον καὶ τὰ πνευματώδη ποτά. Δεικνύοντές τον ἀγγεῖον πλῆρες ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ποτὰ, καὶ ὑποσχόμενοι νὰ τὸν ἀνταμείψωσι μ' αὐτὸ διὰ τοὺς κόπους του, τὸν παρακινοῦσι νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὰς μεγαλητέρας προσπαθείας του, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς πλέον ἐπιμόχθους ἐργασίας. Μεταχειρίζονται προσέτι τὸν ἐλέφαντα νὰ σύρῃ τὸ πυροβολικὸν στρατοῦ ὑπεράνω τῶν ὀρέων, καὶ εἰς ταύτας τὰς περιστάσεις ἡ σύνεσις καὶ ἡ εὐμάθειά του εἶναι περίβλεπτοι. Οἱ ἵπποι, ἢ οἱ βόες, ὅταν ἔχωσι νὰ σύρωσι τηλεβόλον, μεταχειρίζονται ὅλας των τὰς δυνάμεις, ἕλκοντες αὐτὸ πρὸς τὸ ἄναντες. Ἀλλ' ὁ ἐλέφας ὠθεῖ τὸ ὄπισθεν τοῦ τηλεβόλου μὲ τὸ στῆθός του, καὶ εἰς πᾶσαν ὤθησιν ὑποστηρίζει τοὺς τροχοὺς κάτωθεν μὲ τὰ γόνατά του. Φαίνεται ὅτι καταλαμβάνει πᾶν ὅ,τι ὁ Κορνάνος ἤτοι ὁδηγός του τὸν λέγει. Ὅταν οὗτος τὸν θέλῃ νὰ ἐκτελέσῃ δύσκολόν τινα ἐργασίαν, τοῦ ἐξηγεῖ τὴν φύσιν τοῦ ἔργου καὶ ἐκθέτει τὰς αἰτίας, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ τον παρακινήσωσι νὰ ὑπακούσῃ. Ἂν ὁ ἐλέφας δεικνύῃ δυσαρέσκειαν εἰς τὴν ἐργασίαν, ὁ Κορνάνος τὸν ὑπόσχεται οἶνον, ῥακὴν ἢ ἄλλο τι τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ, καὶ τότε τὸ ζῶον καταβάλλει τὰς ἐντονωτέρας προσπαθείας του· ἀλλ' εἶναι ἐπικινδυνωδέστατον νὰ παραμελήσῃ τις οἱανδήποτε ὑπόσχεσιν τὴν ὁποίαν ἅπαξ ἔκαμεν εἰς αὐτόν. Πολλοὶ Κορνάνοι ἔγιναν θύματα τῆς τοιαύτης ἀδιακρισίας.

Εἰς τὴν Δεχάνην, λέγει ὁ κύριος Βύσσης, εἷς ἐλέφας ἀπὸ ἐκδίκησιν κινούμενος ἐφόνευσε τὸν Κορνάνον του. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις ἦτον αὐτόπτης τῆς φοβερᾶς ταύτης σκηνῆς, ἐπῆρε τὰ δύο της τέκνα καὶ τὰ ἔρριψε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ μανιακοῦ ζώου, λέγουσα, ὅτι ἐπειδὴ ἐφόνευσες τὸν ἄνδρα μου, θανάτωσον καὶ ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μου. Ὁ ἐλέφας ἀμέσως ἐστάθη, κατεπραΰνθη, καὶ κατανυχθεὶς τρόπον τινὰ ἀπὸ ἔλεγχον τοῦ συνειδότος, ἐπῆρε τὸ μεγαλήτερον παιδίον μὲ τὴν προβοσκίδα του, τὸ ἐκαθησεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου του, τὸ παρεδέχθη ὡς Κορνάνον του καὶ ποτὲ δὲν ἄφινεν ἄλλον ν' ἀναβῇ ἀντ' αὐτοῦ.»

Ἀπὸ τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν μανθάνομεν περίεργά τινα περιστατικὰ περὶ τῶν ἠθῶν τοῦ ἐν Βερσαλίᾳ ἐλέφαντος. Ὁ ἐλέφας οὗτος, λέγουσιν, ὅτι ἐγνώριζε πότε προεπηλακίζετο, καὶ ἐνθυμεῖτο τὴν ὕβριν, ἕως ὅτου εὕρισκεν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδικηθῇ. Ἄνθρωπός τις τὸν ἐχλεύαζε προσποιούμενος ὅτι ἤθελε νὰ ῥίψῃ σιτία τινὰ εἰς τὸ στόμα του, τὸ ζῶον τὸν ἔδωκε κατὰ συνέπειαν ἕνα κτύπον τόσον σφοδρὸν μὲ τὴν προβοσκίδα του, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς, καὶ συνέτριψε δύο του πλευράς.—Ζωγράφος τις ἤθελε νὰ ζωγραφήσῃ τὸ ζῶον εἰς μίαν ἀσυνήθιστον θέσιν, μὲ τὴν προβοσκίδα του ὑψωμένην καὶ τὸ στόμα του ἀνοικτόν· ὁ ὑπηρέτης τοῦ ζωγράφου ἔρριπτεν ὀπώρας εἰς τὸ στόμα τοῦ ἐλέφαντος διὰ νὰ τὸν κάμνῃ νὰ μένῃ εἰς ταύτην τὴν θέσιν, ἀλλ' ἐν γένει πρεσεποιεῖτο μόνον ὅτι τὰς ἔρριπτεν. Ἡ τοιαύτη διαγωγὴ ἠρέθισε τὸν ἐλέφαντα, καὶ ὡς νὰ ἐγνώριζεν ὅτι ὁ ζωγράφος ἦτον ἡ αἰτία τοῦ τοιούτου προπηλακισμοῦ, ἀντὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν ὑπηρέτην, ἐπωφθάλμισε τὸν κύριόν του, καὶ ἐξέχεε κατ' αὐτοῦ ἀπὸ τὴν προβοσκίδα του τόσην ποσότητα ὕδατος, ὥστε ἔφθειρε τὸν χάρτην ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐζωγράφιζεν. Ὁ ἐλέφας οὗτος συνήθως μετεχειρίζετο ὀλιγώτερον τὴν δύναμιν παρὰ τὴν ἀγχίνοιαν. Ἔλυε μὲ μεγάλην εὐκολίαν καὶ ἀτραξίαν τὴν πίρπην μιᾶς διπλῆς βυρσίνου ταινίας, μὲ τὴν ὁποίαν ἦτο δεμένη ἡ κνήμη του· καὶ μ' ὅλον ὅτι ὁ ὑπηρέτης εἶχε περιτυλίξει τὴν πίρπην μὲ μικρὸν σχοινίον, καὶ ἔδεσεν πολλοὺς κόμβους ἐπ' αὐτοῦ, τὸ ζῶον τοὺς ἔλυσεν ὅλους, χωρὶς νὰ διασπάσῃ τὴν ταινίαν, ἢ τὸ σχοινίον.

Παρετηρήθη ὅτι ὁ ἐλέφας εἰς τὴν οἰκόβιον κατάστασιν ἀγαπᾶται πολὺ διὰ τὴν ἠπιότητά του, εὐμαθειαν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν κύριόν του. Ὅταν εἶναι προωρισμένος διὰ τὴν ἄμεσον ὑπηρεσίαν ἡγεμόνων, αἰσθάνεται τὴν ἀγαθὴν τύχην του, καὶ φυλάττεται σοβαρότητα διαγωγῆς ἀνάλογον μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς θέσεώς του. Ἀλλ' ἂν ἐξ ἐναντίας ἀπονεμηθῶσιν εἰς αὐτὸν ὀλιγώτερον ἔντιμοι ἐργασίαι, γίνεται μελαγχολικὸς, στενοχωρεῖται καὶ δεικνύει προφανῶς ὅτι εἶναι τεταπεινωμένος καὶ ἐξουθενημένος. Ἀγαπᾷ τὰ παιδία,

τὰ κολακεύει καὶ φαίνεται ὅτι διακρίνει τὴν ἀθωότητα τῶν ἠθῶν των. Οἱ Ὁλλανδοὶ περιεργηταὶ διηγοῦνται ὅτι δίδων τις ὅ,τι ἀρέσκει εἰς τοὺς ἐλέφαντας, εὐκόλως τοὺς ἀποκαθιστᾷ ἡμέρους καὶ ὑποχειρίους, εἰσὶ δὲ θυμόσοφοι, ὥστε ἐμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ μόνον προτέρημα, τὸ ὁποῖον τοὺς λείπει, εἶναι ἡ διάλεκτος. Εἰσὶν ὑπερήφανοι καὶ φιλότιμοι, καὶ τόσον εὐγνώμονες διὰ εὐεργεσίαν, ὥστε εἰς σημεῖον σεβασμοῦ, κλίνουσι τὴν κεφαλὴν, ὁσάκις περῶσιν ἀπὸ οἰκίας ὅπου ἐφιλοξενήθησαν. Ἀφίνουσι νὰ ὁδηγῶνται καὶ διὰ νὰ διατάττωνται ἀπὸ ἓν παιδάριον, ἀλλ' ἀγαπῶσι νὰ ἐπαινῶνται καὶ νὰ θωπεύωνται. Ὅταν ζωγρηθῇ ἄγριός τις ἐλέφας, οἱ θηρευταὶ δένουσι τοὺς πόδας του, καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν πλησιάζει καὶ τὸν χαιρετᾷ, κάμνει ἀπολογίας διότι τὸν ἔδεσε, διαμαρτύρεται ὅτι δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ τὸν βλάψῃ, τὸν λέγει ὅτι εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν ἐστερεῖτο τροφῶν, ἀλλ' εἰς τὸ ἑξῆς θέλει ἐκτελεῖσθαι ἀκριβῶς. Ἡ καταπραΰντικὴ αὕτη δημηγορία μόλις τελειόνει, καὶ ὁ ἐλέφας ἀκολουθεῖ προθύμως τὸν θηρευτήν. Ἀπ' αὐτὸ τὸ περιστατικὸν ὅμως δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι ὁ ἐλέφας ἐννοεῖ τὴν διάλεκτον, ἀλλ' ὅτι, καθὼς ὁ κύων, ἔχει ἰσχυρὰν διακριτικὴν αἴσθησιν, διακρίνει τὸ σέβας ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν, τὴν φιλίαν ἀπὸ τὸ μῖσος, καὶ πολλὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται διὰ τῶν ἀνθρωπίνων χειρονομιῶν καὶ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου. Ἕνεκα τούτου ὁ ἐλέφας ἡμερόνεται εὐκολώτερον διὰ τοῦ ἠπίου τρόπου παρὰ διὰ τοῦ δαρμοῦ. « Συχνάκις παρετήρησα, λέγει ὁ Ἐδουάρδος Γέρρυς, ὅτι ὁ ἐλεφας ἐκτελεῖ πολλὰς πράξεις, αἵτινες φαίνον-

(Ἀκολουθεῖ).

Ο

ΒΑΛΜΙΕΡΟΣ.

(Συνέχεια).

—

δωλον καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν πολεμιστῶν. Τὸ δὲ εὐπροσήγορον καὶ φιλοφρονητικόν του ἦθος τὸν ἐπέσυρε τὸ σέβας ὅλων τῶν κατωτέρων του. Μὲ τὸν βραχίονα ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον ἔφερε πλατεῖαν τινὰ ταινίαν δι' ἀγάπην τῆς ἐρωμένης του διέχυνε τὸν τρόμον εἰς τὰς ἐχθρικὰς τάξεις. Ὁ κίνδυνος τὸν ἐνέπνεεν ἐνθουσιασμὸν, καὶ, τὸ παραδοξότερον ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν του, εἶχε καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν διάκρισιν πολυπείρου στρατηγοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν εἶχε διορίσειν ἤδη Κυβερνήτην τῆς Πίσης, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ὅλοι ἐπευφήμησαν. Ἡ σταθερότης καὶ ἡ γενναιότης του ἐφάνησαν πρὸ πάντων καθ' ἣν περίστασιν ἐπρόκειτο νὰ χαλινωθῶσιν ὀλίγον οἱ Ἑλβετοὶ, τοὺς ὁποίους λαθραίως διήγειραν κατὰ τῆς Γαλλίας ὁ Φερδινάνδος καὶ ὁ Μαξιμιλιανός. Τότε δὲ καὶ ὁ Βαλμιέρος ἔτρεξεν ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτοῦ. Ἔλαβε δ' εὐθὺς τὴν εὔνοιαν τοῦ Γάστωνος, ὅστις καὶ τὸν ὑπελήπτετο μεγάλως, ὅτε μάλιστα ἔμαθε τὴν δυστυχίαν του· « φίλε μου, τὸν ἔλεγεν, ἔχω τὴν τιμὴν καὶ τὴν τύχην νὰ ἦμαι συγγενὴς τοῦ πρώτου βασιλέως τοῦ κόσμου· ἀπὸ τὴν καρδίαν μου ὅμως καὶ ἀπὸ τὸ ξίφος μου προσδοκῶ τὴν ἀληθῆ μου ὕπαρξιν. Ἔχεις γενναιοψυχίαν, ἔχεις ἀρετάς· πρὸς τί λοιπὸν νὰ θεωρῆσαι ὑπεύθυνος διὰ τὰ ἐγκλήματα τοῦ πατρός σου; Τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον φιλοτιμεῖταί τις νὰ χύσῃ διὰ τὸν βασιλέα καὶ τὴν πατρίδα του, εἶναι πάντοτε καθαρὸν, καὶ ὁ Βαλμιέρος θέλει μὲ κάμειν εὐκόλως νὰ λησμονήσω τὸν κόμητα Ρεμιμβίλλιον.» Ἰδοὺ μὲ πόσην φρόνησιν ὁ νέος οὗτος ἥρως ἐσυλλογίζετο καὶ ἐλάλει. Καὶ ὁ Βαλμιέρος δ' ἀφ' ἑτέρου, ἐζήτει τὴν εὐκαιρίαν νὰ δικαιώσῃ τὴν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν τοῦ βασιλόπαιδος. Τὸν ἠκολούθησε δ' εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Βρέσκης. Ὁ γενναῖος Ἱππότης Βαϋάρδος ἐτρώθη εἰς τὴν μάχην. Φίλοι! Ὁ Βαϋάρδος ἐπληγώθη! Ἂς τρέξωμεν πρὸς ἐκδίκησίν του· ἐφώναζεν ὁ Γάστων. Ὁ Βαλμιέρος ὁρμᾷ εὐθὺς εἰς τὰ χαρακώματα, πίπτει μεθ' ὁρμῆς κατὰ τῶν Βενετῶν, τοὺς καταδιώκει ἕως εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως, καὶ μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας αἰχμαλωτίζει τὸν προμηθευτὴν τοῦ στρατοῦ Ἀνδρέαν Γρίττην. Μετὰ τὴν νίκην δὲ τρέχει νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοὺς οἰκείους του στρατιώτας τὰ ἄθλια θύματά των, καὶ προσπαθεῖ, ὅσον δύναται, νὰ προφυλάξῃ τὴν τιμὴν τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παρθένων. Ὁ Βαϋάρδος τὸν ἐναγκαλίζεται, καὶ, — « Φίλε, τὸν λέγει, εἶσαι τῳόντι ἄξιος ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ τοῦ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Σὲ δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου ὅτι ἐξάπαντος θέλει μάθει ὅσα ἔπραξες σήμερον, καὶ εἶναι πλέον ἰδικόν μου τὸ ἔργον νὰ ἐμβῇς εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἱππότῶν. Ὁ Γάστων τρέχει ἀπὸ νίκης εἰς νίκην ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Βαλμιέρον, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ὡς δεῖγμα φιλίας, εἶχε δώσει τὸ ἤμισυ τῆς λευκῆς ταινίας τὴν ὁποίαν ἔφερεν εἰς τὸν βραχίονα. Ἔμελλον δὲ νὰ ὁρμήσωσιν εἰς τὰ τείχη τῆς Ῥαβέννης... Μάχη τρομερὰ συνεκροτήθη, καὶ ἡ νίκη κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφαίνετο ἀμφίῤῥοπος, ἀλλὰ τέλος θριαμβεύουσιν οἱ Γάλλοι. Πάραυτα δ' ἐγέμισεν ἡ πεδιὰς ὅλη ἀπὸ θύματα, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀποσύρονται. Ὁ Γάστων δὲν εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὴν λαμπρὰν ταύτην ἐπιτυχίαν· « Βαλμιέρε » ἐφώναζεν, « ἔχομεν ἀκόμη ἔργον, αὐτοὶ φαίνονται ὅτι ἀπεσύρθησαν τιμίως, πρέπει νὰ τοὺς

κάμωμεν νὰ βεβαιωθῶσι καλὰ ὅτι ἐνικήθησαν. » Καὶ τρέχει εὐθὺς ἔμπροσθεν μιᾶς Ἱσπανικῆς στήλης. « Βασιλόπαι, ποῦ τρέχεις, εἶπεν ὁ Βαλμιέρος; — Εἰς τὴν δόξαν, φίλε μου. » Μόλις δ' εἶπε τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔπεσε διά τινος πυροβόλου ἐκ τοῦ ἵππου του. Ὁ Βαλμιέρος ὁρμᾷ, ἐκβάλλων ἀγρίαν φωνὴν, ἐπὶ τοῦ σώματός του, καὶ τὸ ἐναγκαλίζεται. Πόσον δὲ μεγάλη ἦτον ἡ ἀπελπισία του, ὅτε ἴδεν ὅτι ὁ Γάστων δὲν ἔζη πλέον! Θέλει νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς ἐχθρούς του, ἀλλὰ πλήσσεται καὶ αὐτὸς ἀπὸ πολλὰ βέλη, καὶ πίπτει ἀναίσθητος πλησίον τοῦ δυστυχοῦς Γάστωνος. Καὶ ὁ Λουτρέκιος δὲ τὴν αὐτὴν δοκιμάζει τύχην.

Ὁ Βαλμιέρος ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἠσθάνθη καὶ ἔκλαυσε τὴν ζημίαν τὴν ὁποίαν ἔπαθεν. Ἐγείρεται δ' ἐν τῷ ἅμα βιαίως, καὶ μὲ ὑπερφυσικήν τινα ῥώμην, ὁρμᾷ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἰδιοχείρως θανατόνει πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Μὲ πόσην δὲ λύπην καὶ ἀγανάκτησιν ψυχῆς οἱ Γάλλοι ἔμαθον τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ ἥρωός των! Τρέχουσι δὲ πλησίον τῶν λειψάνων του, καταφιλοῦντες καὶ καταβρέχοντες αὐτὰ μὲ τὰ δάκρυά των. Οἱ στεναγμοὶ διέκοπτον τὴν φωνήν των. Ὁ δὲ Βαλμιέρος, ὅλος καταιματωμένος, πετᾷ πρὸς αὐτοὺς, καὶ, « Φίλοι μου, » ἐφώναξε, « μὲ τὰ δάκρυα δὲν ἱκανοποιοῦμεν τὸν Γάστωνα, ἀλλὰ μὲ τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ χύσωμεν, καὶ εἰς τὸν Ῥαβέννην χρεωστοῦμεν ν' ἀνυψώσωμεν τάφον διὰ τὸν ἀρχηγόν μας· ἂς τρέξωμεν, ἂς ἐφορμήσωμεν εὐθὺς εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν. » Οἱ στρατιῶται ὁρμὴν πνέοντες, ἐξέβαλον τρομερὰς φωνὰς, καὶ συνερίζονται ποῖος νὰ ἐφορμήσῃ πρῶτος εἰς τὰ τείχη. Ἡ πόλις ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ἐκυριεύθη, τὸ πῦρ διεδόθη εἰς αὐτὴν, καὶ αἱ ἀγυιαί της ἐπλήρωθησαν ἀπὸ τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων!! Ὁ δὲ Βαλμιέρος τὸν ὁποῖον ὁ θάνατος τοῦ Γάστωνος εἶχε μεταμορφώσειν εἰς ἄγριον λέοντα, ἀνακήψας ἀπὸ τὴν μέθην τῆς ἐκδικήσεως, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ χαρακτῆρα· τρέχει λοιπὸν εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς ἀποσπᾷ τὰ καταιματωμένα ξίφη των. — « Φθάνει πλέον, φθάνει ἡ θλῖψις μου μὲ ἔκαμε νὰ ἐκβῶ τῶν ὁρίων μου. Οἴμοι! Ἂν ἔζη ὁ ἡγεμών μας, αὐτὸς πρῶτος ἤθελεν ἀναχαιτίσει τὴν ὁρμήν μας. Ἐλησμονήσαμεν ὅτι ἦτον ὁ πλέον φιλάνθρωπος πάντων! Ἂς μὴ καταχρασθῶμεν τὴν νίκην! Ἂς κλαύσωμεν, ἂς κλαύσωμεν τὸν Γάστωνα, καὶ ἂς κάμωμεν ὅ,τι καὶ αὐτὸς ἤθελε κάμειν. » Ὁ γενναῖος Δαπαλίσσιος, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ, τρέξας ἀμέσως ἐναγκαλίζεται τὸν Βαλμιέρον, καὶ ἐμποδίζει μετ' αὐτοῦ τὴν ἀταξίαν.

Ὁ Βασιλεὺς μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ Γάστωνος, ἔμεινε πολλὰς ἡμέρας εἰς βαθυτάτην θλῖψιν. Οἱ αὐλικοί του ἐζήτουν νὰ τὸν παρηγορήσωσιν. — « Ἀ! Ἄφετέ με νὰ κλαύσω τὸν υἱόν μου, τὴν μόνην μου ἐλπίδα! Καὶ οἱ Βασιλεῖς λοιπὸν δοκιμάζουσι θλίψεις ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Ὁ ἔσχατος ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους μου εἶναι ἀναμφιβόλως εὐτυχέστερος ἀπὸ ἐμέ! » Παρίστων εἰς τὸν Βασιλέα τὴν λάμψιν τῆς νίκης. — « Τοιαύτας νίκας, » ἀπεκρίνετο, « νὰ εὐχώμεθα καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς μας. Ἀ! Γάστων! Γάστων! Εἰς τὸ αἷμά σου λοιπὸν ἔπρεπεν ἡ Γαλλία νὰ χρεωστῇ αὐτὴν τὴν δόξαν της; »

Ὁ Λουδοβῖκος διένειμε τὰ ἀριστεῖα εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς νίκης τοῦ στρατοῦ. Δὲν ἐλησμόνησε δὲ καὶ τὸν Βαλμιέρον. — « Οἴ μοι! εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, φθάνει ὅτι τὸν ἠγάπα ὁ Γάστων· δὲν θέλω παραμελήσει τὸν στρατιώτην μου, καὶ θέλει ἰδεῖν ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἔχει ἄξιους τοιούτους ὑπηκόους. » Ὁ ἴδιος Βαϋάρδος ἔφερε τοὺς τόσον κολακευτικοὺς λόγους τούτους εἰς τὸν Βαλμιέρον.

Ὁ Βαλμιέρος δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μάχην· αἱ πληγαί του δὲν τὸν ἐπέτρεπον πλέον νὰ ἀκούῃ τὴν φυσικήν του γενναιότητα. Διευθύνεται λοιπὸν πρὸς τὴν πατρίδα του, πλήρης θλίψεως καὶ μελαγχολίας· ἡ δὲ φήμη του προεπορεύετο ἀπὸ αὐτόν. Τὸ ὄνομα Στρατιώτης τοῦ Βασιλέως ἀντήχει καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν. Ἐνῷ δὲ διέρχεται διὰ τῆς Γενούας, λαμβάνει σπουδαίαν τινὰ πρόσκλησιν ἀπὸ μέρους Δεσποίνης τινὸς ἡ ὁποία τὸν ἐξορκίζει νὰ ὑπάγῃ ἀμέσως πρὸς αὐτήν.... Ὁ Βαλμιέρος δὲν ἐνόμισε δίκαιον ὅτι προσκρούει εἰς τὴν φιλίαν, ἥτις, τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐπροξένει τὴν θλῖψιν του, ὑπακούων εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην. Τὸν φέρουσι δὲ εἰς λαμπρότατον οἶκον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμβᾶς, διαβαίνει διά τινος μακρᾶς αὐλῆς κεκαλλωπισμένης μὲ ἀξιόλογα ἀγάλματα, καὶ ἀνέρχεται εἰς διαφόρους θαλάμους λαμπρῶς κεκοσμημένους. Ἐθαύμασε δὲ βλέπων ἐν αὐτοῖς ἄπειρα ἐμβλήματα Γαλλικὰ, ἐν οἷς μάλιστα ὁ Λουδοβῖκος ΙΒ'. παριστᾶτο ὅτι εἰσήρχετο ἐν Γενούῃ, ὅτε ἐκυρίευσε τὴν πόλιν ταύτην. Ἔρωτες δὲ πανταχοῦ ἐφαίνοντο σπείροντες ἄνθη εἰς τὰ βήματα τοῦ βασιλέως, καὶ στέφοντες μὲ δάφνας καὶ μύρτους τὴν εἰκόνα του. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων συμβόλων, ἀπηντᾶτο καὶ τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο λόγιον: E mia esca l'amore.

Ὁ Βαλμιέρος ἐπροχώρει πάντοτε θαυμάζων. Τὸν ὁδηγοῦσι δὲ εἰς δωμάτιον ἀποκεχωρισμένον τῶν ἄλλων. Ποῖον δὲ παράδοξον θέαμα προσβάλλει ἤδη τοὺς ὀφθαλμούς του! Ὁ πέπλος τοῦ θανάτου πανταχοῦ διακεχυμένος, καὶ ἡ ὡραιοτάτη τῶν γυναικῶν κατοφιλοῦσα καὶ καταβρέχουσα μὲ τὰ δάκρυά της εἰκόνα τινα τὴν ὁποίαν ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας καὶ εἰς μέγα βεβυθισμένη πένθος! Τὸ δωμάτιον δὲ τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὡμοίαζε μᾶλλον τάφον (καθότι καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀκτὶς τοῦ ἡλίου δὲν εἰσήρχετο ἐν αὐτῷ) ἐφωτίζετο ὑπὸ δύο κιτρίνων λαμπάδων, καὶ ἡ γυνὴ αὕτη ἔχουσα τὰ μαλλία περιεῤῥιμμένα ἐπὶ τῶν ὤμων, ἐφαίνετο ὅτι ἦτον εἰς βαθυτάτην θλῖψιν παραδεδομένη.

— Ἀξιότιμέ μου Γάλλε, εἶπε μὲ φωνὴν λειπό-

θυμον, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θελεις συγχωρήσει τὸ κίνημά μου τοῦτο. Ἐκ τῶν ὑπηρετῶν μου ἤκουσα ὅτι ὁ γενναῖος Βαλμιέρος εὑρίσκεται ἐδῶ, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔσωσε τὸν Βασιλέα του ... Ἀλλ' οἴμοι! δὲν ὑπάρχει πλέον! Δὲν ὑπάρχει πλέον!

— Τί λέγεις, Κυρία ;

— Καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τὸ ἔμαθες ὅτι ὁ τύπος τῶν Βασιλέων, τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρειας μου, αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἐξουσίαζεν ὅλην μου τὴν καρδίαν, ὁ Λουδοβῖκος.... δὲν ζῇ πλέον!

— Ὁ Βασιλεὺς ἀπέθανεν, ἐφώναξεν ὁ Βαλμιέρος!

Ναί, ὁ Οὐρανὸς ζηλεύσας τὰς ἀρετὰς τοῦ τόσον σπανίου, τοῦ τόσον ἐντελοῦς Βασιλέως, τὸν ἀφήρπασεν ἀπὸ τὴν γῆν. Ναί! Μὲ βλέπεις ὅτι μέλλω καὶ ἐγὼ νὰ τὸν ἀκολουθήσω εἰς τὸν τάφον, καὶ χαίρω ὅτι ὑπήκοος τοῦ Λουδοβίκου θέλει δεχθῆ τὸν τελευταῖόν μου στεναγμόν. Γνώρισε δὲ, νέε, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ εὐαίσθητος, ἡ ἀξιοδάκρυτος Σπινώλα.

— Σὺ εἶσαι ἡ Σπινώλα ;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Βασιλεὺς Λουδοβῖκος ἐνέπνευσε μέγιστον πάθος. Ἡ πρώτη στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἴδον, μοῦ προσδιώρισε πλέον ποῖον ἤθελεν εἶσθαι τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς μου. Ἡ εἰκών του εἶναι τὸ μόνον ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον ἐκτοτε ἔμεινεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, εἰς τὴν καρδίαν μου· πλὴν αἱ ἐξωτερικαὶ χάριτες τοῦ ἡγεμόνος τούτου δὲν ἤναψαν εἰς την καρδίαν μου τὴν τόσον ἄδολον, τὴν τόσον σταθερὰν φλόγα· ἡ φήμη τῶν ἀξιολόγων του ἀρετῶν ἔφθασε καὶ εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Ἐλάτρευα ἤδη εἰς τὴν καρδίαν μου Βασιλέα τόσον ἐνάρετον, τόσον γενναιόψυχον, ὁ ὁποῖος ἐπροξένει τιμὴν εἰς τὸν θρόνον καὶ το ἀνθρώπινον γένος. Ὅτε δὲ οἱ ὀφθαλμοί μου προσηλώθησαν ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου, ἀφέθην εἰς ὅλην τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ θεωρῶ τὸν κύριον τῆς ψυχῆς μου. Ποίαν μέθην, ποίαν εὐφροσύνην ἠσθανόμην ὅτε συνωμίλουν μετ' αὐτοῦ! Τὸν ἐφανέρωσα τὴν πρὸς αὐτὸν εἰλικρινῆ μου ἀγάπην, καὶ ὁ Λουδοβῖκος μὲ ἐσυγχώρησε νὰ τὸν καλῶ φίλον μου. Στερουμένη δε τῆς ἡδονῆς τοῦ νὰ βλέπω προσωπικῶς τὸν ἡγεμόνα τοῦτον, τὸν ἐθεώρουν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς μου, καὶ τοῦ ἐλάλουν διὰ τῆς καρδίας μου. Δι' ἐπισταλογραφίας τακτικῆς εὕρισκον παραμυθίον τινά. Ἡ μόνη δὲ χαράμου ἦτο νὰ ἀκούω πάντοτε διὰ τὰς ἀγαθοεργίας του, καὶ ὁ Λουδοβῖκος εἰς τὴν ἁπλῆν μου μόνον παρακάλεσιν ἐπεδαψίλευεν εἰς ὅλους τὴν μεγαλοδωρίαν, καὶ ἀπέσπα τοὺς δυστυχεῖς ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς ἀπορίας. Αἱ εὐεργεσίαι του διεχέοντο καὶ εἰς τὴν πατρίδα μου, εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ εἰς ὅλην ἐν γένει τὴν οἰκουμένην. Ὁ Λουδοβῖκος δὲν ἦτον ἁπλοῦς Βασιλεύς· ἦτον ἥρως, ἦτον ὁ καλήτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, καὶ ἰδοὺ τί ὁ κόσμος ἔχασε, καὶ τί ἀφῃρέθη καὶ ἀπὸ ἐμὲ διὰ παντός! Γενναῖε Γάλλε! σὺ λοιπὸν θέλεις κλείσει τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἐγὼ δ' ἄλλο δὲν ἔχω πλέον νὰ κάμω εἰμὴ νὰ προσηλώσω τὸ τελευταῖόν μου βλέμμα ἐπὶ τῆς εἰκόνος ταύτης, ἥτις μὲ παριστᾷ τὸ ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον ἐλάτρευα καὶ τὸ ὁποῖον μὲ ἐκράτει εἰς τὴν ζωήν.... καὶ νὰ ἀποθάνω! Ἐγὼ ἡ ἰδία ἐσχεδίασα αὐτὴν τὴν εἰκόνα, καὶ τὴν ἐζωγράφησα κατα τὴν καρδίαν μου. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐνταφιασθῇ μετ' ἐμοῦ καὶ νὰ τὴν βάλωσιν ἐπ' αὐτῆς τῆς καρδίας μου....

Καὶ ἡ Σπινώλα ἐπανέπεσεν εἰς τὴν προτέραν της ἀπελπισίαν. Καὶ ὁ Βαλμιέρος δ', ἀφ' ἑτέρου, παρεδόθη εἰς θλῖψιν, ἥτις ἦτο δικαιοτάτη. Ὡς Γάλλος, ὤφειλε νὰ χύσῃ δάκρυα διὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως του, ἀλλ' ὁ Βαλμιέρος εἶχε μεγαλητέρας ἀκόμη αἰτίας. Ἔβλεπεν ὅτι ἐστερεῖτο τὸν εὐεργέτην του, ὅτι ἐμποδίζετο εἰς τὸ μέσον τοῦ σταδίου του, καὶ ἔμενε χωρὶς προστασίαν. Ἡ θέα τῆς ὡραίας Γενουησίας ηὔξανεν ἀκόμη περισσότερον τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ εὐαισθήτου Βαλμιέρου θλῖψιν. Ἡ δυστυχὴς ἔπνεε τὰ λοίσθια!! Ὡς ἐξω τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν ἀφίνει δι' ὀλίγας στιγμὰς, καὶ μετὰ μικρὸν ἐπιστρέφων εἰς τὸ οἴκημα τῆς Σπανώλας, — Ποία εὐτυχὴς μεταβολὴ, φωνάζει μετὰ παραφόρου χαρᾶς, ὁ Βασιλεὺς....

— Ζῇ!... Τί λέγεις; Ὁ Λουδοβῖκος...

— Δὲν ἀπέθανε, κυρία, καθὼς τὸ διεκήρυξαν ψευδῶς οἱ ἐχθροὶ τῆς πατρίδος μου· ναὶ, ζῇ, ζῇ.

— Ὁ τρισένδοξος φίλος μου δὲν εἶναι εἰς τὸν τάφον!.... Ἀ! Ὅλαι μου αἱ αἰσθήσεις.... Δὲν δύναμαι νὰ κρατηθῶ πλέον.... Ποία μέθη! Γενναῖε Γάλλε, εἰπέ τον.... εἰπέ τον ὅτι ἀπέθνησκον ἐκ τῆς λύπης.... καὶ τώρα ἐκπνέω ἐκ τῆς χαρᾶς.... Ζῇ! κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου του! Ἂς μὴ λησμονήσῃ τὴν πολλὰ εὐαίσθητον Σπινώλαν! Με κάμνεις τὴν χάριν νὰ τὸν φέρῃς τὴν κόνιν μου; ἤθελε θερμανθῆν, ἤθελεν ἐμψυχωθῆν ἀπὸ τὰ δάκρυά του...

Καὶ ἡ δυστυχὴς Σπινώλα δὲν εἶχε πλέον τὴν δύνσμιν νὰ εἴπῃ περισσότερα. Διὰ νεύματος παραγγέλει τὸν Βαλμιέρον νὰ τὴν φέρῃ μικρόν τι κιβώτιον τὸ ὁποῖον ἦτο πλησίον τῆς κλίνης της. Ἐκβάλλει δὲ ἓν βραχιόνιον (το ὁποῖον εἶχε κατεσκευασμένον μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της), καὶ τὴν εἰκόνα της, καὶ διὰ νέας χειρονομίας τὸν δίδει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸν παρεκάλει νὰ ἐγχειρίσῃ εὐθὺς ἀπὸ μέρους της εἰς τὸν Βασιλέα τὰ δύο ταῦτα λείψανα τῆς ἀγάπης της, καὶ ἐκπνέει. Ἡ Γένουα ἔπεμψεν εὐθὺς εἰς τὸν Λουδοβῖκον δύο τῶν ἐπισημοτέρων πολιτῶν, διὰ νὰ ἀναγγειλωσι τὸν θάνατον τῆς δεσποίνης ταύτης. Ἡ Δημοκρατία εἶχε μεγάλας ὑποχρεώσεις εἰς αὐτὴν, ὅθεν καὶ τὴν ἔκαμε λαμπρὰν κηδείαν δημοσίᾳ δαπάνῃ, καὶ λαμπρὸν μνημεῖον ἠγέρθη πρὸς τιμήν της.

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια).